17/

Egz. nr 1

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
SEKRETARIAT KOMITETU OBRONY KRAJU
Nr 017/SKT/III
1990 -01- 19
00-909 Warszawa

SZTABU GENERALNEGO WP
IM. GEN. BRONI KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO
Nr 0106
Wpłynęło dnia 1990 01 15 24
Zał. Akt.

KIEROWANIE OBRONĄ PAŃSTWA W CZASIE PODWYŻSZANIA GOTOWOŚCI OBRONNEJ I WOJNY

płk dypl. inż. Stanisław MAŃKA

BIBLIOTEKA NARODOWA AON WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. 45814

17

[redacted]
Egz. nr 1

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
SEKRETARIAT KOMITETU OBRONY KRAJU
Nr 017/SKT/III
1990 01- 19 r.
00-909 Warszawa
ul. ul.

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
IM. GEN. BRONI KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO
Nr 0106
Wpłynęło dn. 1990 01 12 24
Zał. Akt.

KIEROWANIE OBRONĄ PAŃSTWA W CZASIE PODWYŻSZANIA GOTOWOŚCI OBRONNEJ I WOJNY

płk dypl. inż. Stanisław MAŃKA

BIBLIOTEKA NARODOWA AON WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. [redacted] 45814

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
SEKRETARIAT KOMITETU OBRONY KRAJU
Nr 017/SK/III
1990-01-15
19 r.
00-909 Warszawa

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 roku
art. 86 ust. 2
(Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)
.....
podpis

KIEROWANIE OBRONĄ PAŃSTWA

W CZASIE PODWYŻSZANIA GOTOWOŚCI OBRONNEJ PAŃSTWA I WOJNY

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

BIBLIOTEKA NAUKOWA AON WP
Archiwum Dahlia Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. 45814

OPRACOWAŁ: płk dypl. inż. Stanisław MAŃKA

1990 r.

i pozamilitarnymi, między wojskami operacyjnymi a zapleczem.

W krytycznym okresie wzrostu napięcia międzynarodowego, licząc się z różnymi, typowymi jak i niekonwencjonalnymi formami inspirowania przez przeciwnika sytuacji konfliktowych i zapalnych będziemy zmuszeni podejmować szereg przeciwdziałań w celu zapewnienia w miarę skutecznej obrony kraju. W tym celu organizm państwowy, obok realizacji długofalowych zadań i celów ogólnorozwojowych, zwłaszcza społecznych i gospodarczych - w obliczu zagrożenia zostanie zmuszony do podjęcia jakościowo nowych powinności - obronnego zagwarantowania najbardziej żywotnych interesów narodu, utrzymania niepodległości, suwerenności, integralności terytorialnej, trwałego pokoju i niezakłóconej działalności wytwórczej.

W dziedzinie obronności mamy więc do czynienia nie tylko z potrzebą ciągłego doskonalenia doktrynalnych założeń w sprawach strategii, taktyki i kierunków przygotowania sił zbrojnych, ale również w zakresie obronnego przygotowania całości kraju i społeczeństwa.

Rozwijając i stale doskonaląc w miarę możliwości i potrzeb nasz system obronny musimy uwzględniać nie tylko wciąż jeszcze decydujące znaczenie siły militarnej, ale w równej mierze problemy obronne występujące w polityce wewnętrznej i zagranicznej, w dziedzinie ochrony ludności, w ekonomice, w przygotowaniu infrastruktury techniczno-obronnej i przestrzennym rozwoju kraju, czy też w zakresie utrzymania na należytym poziomie bezpieczeństwa wewnętrznego.

Musimy pamiętać także o tym, że w umacnianiu obronności państwa coraz większe znaczenie odgrywa poziom nauki, kultury i świadomości społecznej. Żaden z tych elementów nie może być rozpatrywany w odosobnieniu, gdyż tylko ich wzajemne powiązanie i współdziałanie stwarza możliwości zapewnienia niezbędnej gotowości kraju do sprostania współczesnym wyzwaniom, do skutecznego przeciwstawienia się wojennemu zagrożeniu.

Wszystkie wymienione i inne jeszcze aspekty decydujące o mobilnej strukturze i skutecznym funkcjonowaniu systemu obronnego państwa winny być odzwierciedlone w pracach koncepcyjnych, organizacyjnych i ustaleniach prawnych.

Istnieje wiele kierunków działalności obronnej na których aktualnie oraz w okresach zagrożenia i wojny koncentrować się będzie główny wysiłek potęgowania obronności państwa. Kierunki te nie tworzą jakiejś formalnej struktury zmieniającej ukształtowany i obowiązujący, konstytucyjny system społeczno-administracyjnej organizacji państwa. Kierunki te uogólniają w swych ramach najważniejszą problematykę, najistotniejsze zagadnienia i sprawy obronności które będą wymagały rozstrzygnięć w warunkach szybko następujących zmian w czasie zagrożenia wojennego i wojny. Jednocześnie kierunki te zwane także dziedzinami pozwalają nam określić podmioty obronności wymagające kierowania.

W dziedzinie polityczno-obronnej - w obliczu narastającego zagrożenia szczególny wysiłek koncentrować się będzie wokół wzmożonej aktywizacji polityki zagranicznej, jak i w układzie wewnątrzpolitycznych problemów. Politykę zagraniczną prowadzimy dziś w porozumieniu z innymi zaprzyjaźnionymi państwami opierając ją na wspólnej platformie pokojowego współżycia państw w różnych systemach społeczno-gospodarczych, przy pełnym poszanowaniu wzajemnych interesów, suwerenności i nieingerencji w sprawy wewnętrzne. Dziś główny wysiłek polityki zagranicznej nakierowany jest na to, co dla naszego narodu jest dobrem szczególnym - na wyeliminowanie wojen i utrzymanie pokoju.

Ukształtowanie korzystnego układu stosunków międzynarodowych wymaga skupienia głównego wysiłku na zapewnieniu prymatu prawa międzynarodowego, demokratyzacji, demilitaryzacji i odideologizowaniu stosunków międzynarodowych, nadrzędności interesów ogólnoludzkich oraz współpracy dla przeciwdziałania zagrożeniom globalnym, a także umacniania partnerskich stosunków i sojuszy ze wszystkimi zaprzyjaźnionymi państwami.

Wraz z wysiłkami na rzecz zapobieżenia wojnie i kształtowaniu w tym kierunku aktywności społecznej, działalność wewnątrz kraju winna zmierzać do pełnego zorientowania i informowania społeczeństwa o istocie i charakterze zagrożenia, o wszelkich uwarunkowaniach zewnętrznych i wewnętrznych, o charakterze samej wojny, mając na uwadze, że toczyć się ona może nie tylko w sferze działań zbrojnych ale także w dziedzinie ekonomicznej, w świadomości oraz we wszystkich przejawach społecznej działalności ludzi.

W polityce wewnętrznej należy kształtować państwową i obronną świadomość społeczeństwa, oraz jego zaangażowanie dla społeczno-gospodarczego i politycznego rozwoju kraju, oraz poczucie odpowiedzialności za losy państwa, jego bezpieczeństwo, jak również przekonanie o potrzebie zapewnienia Polsce niezbędnej mocy obronnej.

Podjęte działania, a raczej ich skuteczność określą w jakiej sytuacji, w jakim układzie sił materialnych i moralnych, na jakim poziomie gotowości polityczno-obronnej i psychologicznej znajdzie się naród w krytycznym momencie - gdy wojna lub inne zagrożenie stanie się faktem nieodwaracalnym.

Działalność polityczno-obronna na którą złożą się poczynania ogniw politycznych, administracyjnych i społecznych poprzez działalność informacyjno-wyjaśniającą, organizacyjną przy wykorzystaniu wszelkich form oddziaływania zagwarantuje o sprawnym wejściu kraju w jakościowo nową sytuację radykalnie zmieniającą ustabilizowane w czasie pokoju układy funkcjonalno-zadaniowe i kompetencje.

Założenia działalności polityczno-obronnej wynikają z unormowań zawartych w Konstytucji RP, przyjętej doktrynie obronnej ustaleń Sejmu i Senatu, Prezydenta RP, Rady Ministrów i wyspecjalizowanego w sprawach obronności Komitetu Obrony Kraju. Zmierzają one do ukształtowania optymalnych stosunków międzynarodowych i wewnętrznych służących podstawowym interesom Państwa.

W dziedzinie militarnej główną rolę odgrywać będą niewątpliwie siły zbrojne, które powinny być utrzymywane i doskonalone stosownie do potrzeb obrony żywotnych interesów narodu i państwa oraz możliwości kraju, a także określonych zobowiązań sojuszniczych.

Głównym zadaniem sił zbrojnych, wypływającym przede wszystkim z powinności konstytucyjnej oraz założeń wojennej doktryny obronnej Rzeczypospolitej Polskiej jest obrona suwerenności i niepodległości państwa, a także zapewnienie bezpieczeństwa i pokojowego bytu narodu. Siły zbrojne jako główny komponent systemu obronnego państwa, przygotowywane są do skutecznego przeciwdziałania, w ramach sojuszniczego współdziałania i samodzielnie, agresywnym poczynaniom potencjalnych przeciwników.

Wszechstronne przygotowanie ich ma szczególnie doniosłe znaczenie w obecnej, pełnej zmian sytuacji wewnętrznej Polski i sytuacji międzynarodowej.

Rozwój i doskonalenie Sił Zbrojnych RP winno zapewnić osiągnięcie i utrzymanie potencjału bojowego ukształtowanego z jednej strony na poziomie niezbędnej wystarczalności obronnej, a z drugiej gwarantującego wypełnienie podstawowej powinności konstytucyjnej oraz zobowiązań sojuszniczych.

Wymóg ten powinien być zapewniony przez ciągłe i systematyczne działanie racjonalizujące struktury organizacyjne wojska, unowocześnianie uzbrojenia i sprzętu technicznego, doskonalenie organów kierowania i dowodzenia, a także utrzymywanie w należytej sprawności wszystkich systemów zabezpieczających funkcjonowanie sił zbrojnych.

W ramach podejmowanych przedsięwzięć priorytetowo będą traktowane siły i środki przewidziane do realizacji najważniejszych zadań w poczynaniach obronnych państwa, to jest do skutecznej obrony przestrzeni powietrznej i wybrzeża morskiego RP.

W dziedzinie administracyjno-gospodarczej z uwagi na wszechstronne, daleko szersze i głębsze niż kiedykolwiek w historii powiązanie zjawiska wojny z ekonomiką, zadania realizowane będą w trzech wzajemnie zazębiających się płaszczyznach:

- w sferze organizacyjno-mobilizacyjnej i sterowania działalnością gospodarczo-obronną w okresie narastającego zagrożenia wojennego,
- w sferze zagwarantowania zabezpieczenia potrzeb i zaopatrywania: sił zbrojnych, organów w systemie kierowania obroną państwa, sił bezpieczeństwa wewnętrznego i obrony cywilnej,
- w sferze zabezpieczenia potrzeb ludności, utrzymania ciągłości i optymalnej sprawności funkcjonowania gospodarki państwa w czasie wojny.

Przedsięwzięcia w dziedzinie administracyjno-gospodarczej powinny służyć głównie podwyższaniu efektywności przygotowań w procesie społeczno-gospodarczego rozwoju kraju, zwłaszcza na rzecz poprawy warunków życia społeczeństwa, a także doskonalenia w niezbędnych rozmiarach rzeczowego potencjału

obronnego. Potencjał ten powinien zapewnić potrzebną produkcję obronną oraz umożliwiać kontynuowanie rozbudowy infrastruktury tworzącej warunki do sprawnego przeprowadzenia mobilizacji, a także operacyjnego rozwijania i działania sił zbrojnych.

W celu rozwoju potencjału ekonomicznego kraju, jako bazy materialnej społeczeństwa i fundamentu mocy obronnej państwa główny wysiłek powinien być skierowany na unowocześnienie przemysłu, modernizację parku maszynowego, doskonalenie procesów produkcyjnych i technologicznych oraz pełniejsze wykorzystanie posiadanych zdolności do realizacji zadań produkcyjnych, jak również zapewnienie rozwoju zaplecza naukowo-badawczego.

Rozwinięty potencjał ekonomiczny kraju powinien stworzyć warunki zapewniające dostawy uzbrojenia i sprzętu wojskowego, a także kontynuowanie prac konwersyjnych i organizacyjnych, umożliwiających zastępcze lokowanie produkcji i remontów na potrzeby sił zbrojnych i obrony cywilnej.

W procesie rozwoju ekonomicznego kraju należy dążyć do uniezależnienia produkcji wyrobów, zwłaszcza o znaczeniu gospodarczo-obronnym tj. uzbrojenia, sprzętu wojskowego i środków medycznych, w tym leków od importu poprzez maksymalne wykorzystanie krajowej, rzadziej sojuszniczej bazy surowcowo-materiałowej.

Istotnym zadaniem pozostaje gromadzenie państwowych rezerw podstawowych i specjalistycznych, obejmujących zwłaszcza: paliwa, surowce, materiały o charakterze strategicznym i artykuły konsumpcyjne - w ilościach zapewniających rozwinięcie sił zbrojnych i obrony cywilnej oraz sprawne funkcjonowanie gospodarki narodowej.

W zakresie rolnictwa i gospodarki żywnościowej istotne znaczenie ma sukcesywny jej wzrost, a także uodpornienie na czynniki współczesnej wojny, wydłużenie okresu przydatności artykułów żywnościowych do spożycia oraz zabezpieczenie ich przed skażeniami i zakażeniami poprzez odpowiednie opakowanie i przechowywanie.

W transporcie, żegludze i łączności należy dążyć do zapewnienia korzystnego układu dróg do ich wykorzystania w celu sprawnego przegrupowania i zaopatrywania wojsk, a także przygotowania rzecznego taboru pływającego i odpowiednich budowli wodnych na potrzeby tymczasowych rejonów przeładunkowych,

jak również organizacji przepraw promowych i mostowych oraz transportu morskiego do wykonania zadań przewozowych.

W transporcie lotniczym należy intensyfikować prace umożliwiające wykorzystanie lotnisk i samolotów na potrzeby sił zbrojnych i obrony cywilnej.

W zakresie łączności, w tym łączności satelitarnej oraz systemów informatycznych należy podejmować przedsięwzięcia zapewniające ich rozwój, modernizację, a także ciągłość funkcjonowania podczas podwyższania gotowości obronnej państwa i w czasie wojny, zwłaszcza poprzez utrzymanie żywotności systemów stacjonarnych i ich pełne wykorzystanie na potrzeby wojennego systemu kierowania obroną państwa.

Realizacja przedsięwzięć w dziedzinie administracyjno-gospodarczej powinna odbywać się przy uwzględnieniu zasad ochrony środowiska naturalnego.

Podstawę działalności administracyjno-gospodarczej w warunkach podwyższania gotowości obronnej państwa i w początkowym okresie wojny powinien stanowić swego rodzaju operatywny plan gospodarczy - jako podstawowy instrument zarządzania ograniczonymi możliwościami gospodarki, do chwili opracowania dyrektyw i doraźnych planów dyrektywnego sterowania gospodarką, wynikających z rozwoju sytuacji militarnej i gospodarczej. Do chwili obecnej rolę takiego planu spełnia "Plan Roku Obliczeniowego", będący swoistym bilansem potrzeb i możliwości gospodarczych kraju.

W warunkach masowych zniszczeń metody planowania i kierowania charakterystyczne dla gospodarki pokojowej będą siłą rzeczy grawitować w kierunku scentralizowanego sterowania.

W systemie zaopatrywania obowiązywać będą oczywiście określone priorytety preferujące siły zbrojne, system stanowisk kierowania organów władzy i administracji państwowej, siły utrzymujące porządek i bezpieczeństwo kraju, formacje zmilitaryzowane oraz jednostki organizacyjne obrony cywilnej.

W sferze zapewnienia ciągłości i sprawności funkcjonowania ekonomiki państwa w czasie wojny działalność gospodarczo-obronną rozpatrywać należy w powiązaniu z obroną cywilną. W tej mierze trzeba mieć na uwadze skoordynowanie wysiłków w celu przeciwstawienia się zniszczeniom, a przede wszystkim

zapewnieniu warunków do zorganizowanego przetrwania, a następnie stosownie do rozwoju sytuacji wojennej - odbudowy zniszczonej substancji materialnej i zdolności wytwórczych gospodarki narodowej.

Przejście gospodarki narodowej do działalności w czasie wojny następować będzie - stosownie do decyzji Komitetu Obrony Kraju - poprzez realizację zestawów zadań związanych z podwyższaniem gotowości obronnej państwa, w wyniku czego wysiłek gospodarki narodowej zostanie skierowany na zaspokojenie potrzeb związanych z obroną państwa.

W dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa i porządku publicznego podejmowane przedsięwzięcia powinny zapewnić niezakłócony proces funkcjonowania państwa, poprzez zabezpieczenie przede wszystkim stabilizacji politycznej, porządku prawnego, spokoju i ładu oraz dyscypliny społecznej.

W toku realizacji tych przedsięwzięć należy nadać właściwą rangę badaniom zjawisk utrudniających przemiany polityczne, społeczne i gospodarcze oraz przeciwdziałaniu przewidywanym zagrożeniom ze strony potencjalnego przeciwnika i zwalczaniu oddziaływań sprzecznych z zasadami ustrojowymi na społeczeństwo.

Umacnianie dyscypliny społecznej i porządku publicznego powinno się zapewnić poprzez zapobieganie i zwalczanie wykroczeń i przestępstw, zakłóceń ładu i spokoju publicznego oraz ochronę szczególnie zagrożonych obiektów o ważnym znaczeniu dla obronności państwa i miejsc publicznych.

Istotnymi w tej dziedzinie są również zadania resortu spraw wewnętrznych związane z zapewnieniem należytego przebiegu mobilizacji, przegrupowania wojsk oraz ochroną ludności.

Bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne państwa to dwie wzajemnie warunkujące się płaszczyzny decydujące o poziomie obronności kraju. Realizacja jakichkolwiek przedsięwzięć obronnych nie byłaby możliwa bez działalności wywiadowczej, należytego zagwarantowania skutecznej osłony przeciwdywersyjnej i kontrwywiadowczej, przeciwdziałania różnym formom destrukcji politycznej, zapobieganiu aktom terroru, sabotażu i innych poczynań godzących w integralność państwa i jego struktur, podważających zasady ustaleń konstytucyjnych i zdolności obrony kraju.

Świadomość tych zagrożeń wymaga skoordynowanej ochrony i sprawnego przeciwstawiania się im przez funkcjonalnie wyspecjalizowane służby ściśle współpracujące z wszystkimi ogniwami struktury państwowej i obywatelami. Podnosić będzie tą sprawność rygorystyczne egzekwowanie ustalonych na okres zagrożenia i wojny norm i przepisów prawa, dbałość o dyscyplinę, a także energiczne zwalczanie różnych przejawów niesubordynacji wobec ustalonego porządku.

Do zadań realizowanych w ramach zapewnienia bezpieczeństwa państwa należy także ochrona granicy państwowej.

W zakresie zapewnienia warunków funkcjonowania organów w czasie pokoju i wojny szczególnie ważnym zadaniem jest zorganizowanie ochrony i obrony określonych osób sprawujących ważne funkcje w systemie kierowania państwem, urzędów i miejsc pracy oraz zabezpieczenie łączności, w tym: rządowej, szyfrowej oraz poczty specjalnej.

W dziedzinie obrony cywilnej głównym zadaniem jest gotowość do zorganizowanego działania w zakresie ochrony ludności i zakładów pracy oraz obiektów i urządzeń użyteczności publicznej w czasie wojny, w szczególności w czasie wystąpienia zniszczeń spowodowanych działaniami przeciwnika, przygotowanie obywateli, załóg zakładów pracy i różnych instytucji do działania w celu samoobrony, prowadzenie działań zapobiegawczych, uodparniających i ratowniczych.

Obrona cywilna jest zorganizowana i doskonalona jako wielofunkcyjny organizm przenikający wszystkie bez mała dziedziny i przejawy życia narodu i działalności państwa.

Jest to także odpowiednio wyposażony i szkolony system wyspecjalizowanych sił przeznaczonych do ostrzegania i alarmowania, działań techniczno-osłonowych, prowadzenia akcji ratunkowych mających na celu ochronę życia ludzi i zagwarantowanie należytego funkcjonowania infrastruktury produkcyjno-ekonomicznej i techniczno-usługowej.

Działalność obrony cywilnej w czasie pokoju zawiera się głównie w sferze organizacyjnej, inwestycyjnej, sztabowej; planowaniu i szkoleniu oraz gromadzeniu rezerw.

Przygotowanie kraju do obrony cywilnej jest zbiorową powinnością wszystkich organów administracji państwowej, instytucji i jednostek gospodarczych, organizacji społecznych, a także ogółu obywateli.

Struktura systemu obronnego państwa w układzie zadaniowym przedstawiona jest w załączniku Nr 1 do niniejszego opracowania.

R O Z D Z I A Ł II

I. STRUKTURA ORGANIZACYJNO-FUNKCJONALNA SYSTEMU KIEROWANIA OBRONĄ PAŃSTWA

Obrona państwa jest podstawowym, zawarowanym konstytucyjnie obowiązkiem wszystkich organów władzy i administracji państwowej, organizacji politycznych i społecznych oraz obywateli.

Przedstawione w rozdziale I główne kierunki /dziedziny/ działalności obronnej faktycznie odwzorowują najistotniejsze funkcje państwa w ich integralnym powiązaniu z ogólnoobronną problematyką, są więc kompleksowym ujęciem różnych dziedzin, sfer i zadań które wzajemnie się warunkując, zazębiając i uzupełniając tworzą przedmiotowo-zadaniowy szkielet systemu obronnego państwa.

Realizacja zadań obronnych powinna odbywać się w powiązaniu z całokształtem rozwoju społeczno-gospodarczego i kulturalnego kraju oraz wykonywaniem innych zadań państwowych i społecznych przy uwzględnieniu zasady racjonalnego minimum przeznaczonych na ten cel środków.

Kierowanie obroną państwa polega na integrowaniu działania poszczególnych elementów systemu obronnego, tak aby mogły przyczyniać się do osiągnięcia wspólnego celu, wynikającego z funkcji obronnej państwa, sformułowanego w doktrynie obronnej. Proces ten odbywa się w obrębie systemu kierowania tj. grupy organów i instytucji, których działalność powoduje zgodne i harmonijne, a zarazem sprawne funkcjonowanie całości systemu obronnego państwa, zarówno w czasie pokoju, jak i wojny. Istota kierowania bowiem polega na podejmowaniu,

planowaniu i kontroli wykonania niezbędnych przedsięwzięć zapewniających bezpieczeństwo kraju, wszechstronne przygotowanie sił zbrojnych oraz organów i podległych im jednostek organizacyjnych do realizacji zadań obronnych w czasie wojny, a także stworzeniu warunków do scentralizowanego kierowania i zarządzania gospodarką narodową w wybranych dziedzinach w czasie wojny. Strukturę systemu kierowania tworzą organy podejmujące i realizujące przedsięwzięcia w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa, działające w określonych strukturach instytucjonalnych w ramach posiadanych zakresów kompetencji.

Szczególną rolę w realizacji funkcji kierowania obroną państwa spełniają organy władzy państwowej Rzeczypospolitej Polskiej, które kierując wszystkimi podmiotami systemu obronnego państwa zapewniają jego niepodległość i suwerenność oraz bezpieczny byt narodu.

Sejm i Senat Rzeczypospolitej Polskiej, jako najwyższe organy władzy państwowej podejmują problemy obronności przede wszystkim w ramach działalności ustawodawczej oraz w uchwalanych planach społeczno-gospodarczych i finansowych.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, jako najwyższy przedstawiciel państwa w stosunkach wewnętrznych i międzynarodowych stoi na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa, nienaruszalności jego terytorium oraz przestrzegania międzynarodowych sojuszy politycznych i wojskowych.

Prezydent przewodniczy Komitetowi Obrony Kraju, a także jest zwierzchnikiem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i z tego tytułu określa główne kierunki rozwoju Sił Zbrojnych oraz ich przygotowanie do obrony państwa.

Funkcje organizacyjne w zakresie kierowania realizacją zadań obronnych w poszczególnych sferach działania sprawują na szczeblu centralnym Komitet Obrony Kraju i Rada Ministrów.

Komitet Obrony Kraju jest organem właściwym w sprawach obronności i bezpieczeństwa państwa. Do zakresu jego działania należy w szczególności:

1/ ustalanie generalnych założeń obrony Rzeczypospolitej Polskiej;

2/ rozpatrywanie głównych zagadnień dotyczących obronności i bezpieczeństwa Państwa oraz wytyczanie kierunków działania w tej dziedzinie w powiązaniu z całokształtem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju i realizacją innych zadań państwowych;

3/ występowanie z wnioskami w sprawach wprowadzenia stanu wyjątkowego, stanu wojennego, ogłoszenia mobilizacji oraz podjęcia postanowienia o stanie wojny;

4/ sprawowanie funkcji administratora w sprawach bezpieczeństwa i obronności Państwa w czasie obowiązywania stanu wojennego i stanu wyjątkowego - na zasadach określonych w określonych przepisach ustawowych;

5/ ustalanie założeń organizacyjnych Sił Zbrojnych, obrony cywilnej i jednostek zmilitaryzowanych;

6/ ustalanie zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony, w tym związanych z podwyższaniem gotowości obronnej Państwa, wykonywanych przez ministrów, wojewodów i naczelników gmin, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne oraz organizacje społeczne, a także koordynowanie ich realizacji;

7/ nadzorowanie i kontrolowanie wykonywania zadań obronnych.

Szczegółowy zakres działania Komitetu z określeniem uprawnień i obowiązków jego organów, ustala Prezydent RP.

Decyzje Komitetu Obrony Kraju wydane w formie uchwał, wytycznych i zaleceń są wiążące dla wszystkich podmiotów wykonujących zadania w zakresie obronności.

Rada Ministrów jako naczelny, wykonawczy i zarządzający organ władzy państwowej sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie obronności państwa, organizacji Sił Zbrojnych RP i stosunków z innymi państwami, a także zapewnia wykonanie postanowień ustawy o powszechnym obowiązku Rzeczypospolitej Polskiej.

W projektach budżetu państwa oraz narodowego planu społeczno-gospodarczego na okresy kilkuletnie zapewnia uwzględnienie potrzeb i przedsięwzięć wynikających z wykonywania powszechnego obowiązku obrony.

Rada Ministrów przy rozpatrywaniu głównych zagadnień dotyczących obronności i bezpieczeństwa państwa ściśle współdziała z Komitetem Obrony Kraju.

Pracami Rady Ministrów kieruje jej Przewodniczący - Prezes Rady Ministrów, który jako szef urzędu inicjuje podejmowanie przez Radę Ministrów problematyki obronnej postulowanej przez Komitet Obrony Kraju oraz szefów odpowiedzialnych za poszczególne dziedziny obronności.

Ministrowie[x/] - koordynują i nadzorują wykonywanie zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony, przez komórki organizacyjne i jednostki resortowe im podległe oraz organizują kontrolę w tym zakresie. Do ich właściwości należą sprawy dotyczące w szczególności:

1/ określania zadań w zakresie obronności dla komórek organizacyjnych ministerstwa i jednostek resortowych oraz ustalanie zasad ich wykonywania;

2/ przygotowania ministerstwa i jednostek resortowych do działania w czasie wojny, w tym w warunkach obowiązywania stanu wojennego oraz stanu wyjątkowego;

3/ wykonywania przez jednostki resortowe zadań w zakresie dostaw, usług i innych świadczeń na rzecz sił zbrojnych;

4/ uwzględniania przedsięwzięć obronnych w planach gospodarczych i innych dokumentach planistycznych opracowywanych w resorcie;

5/ planowania i realizacji zadań obronnych, w ramach wydatków na obronę i bezpieczeństwo kraju;

6/ wykonywania zadań w dziedzinie obrony cywilnej, w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów;

7/ prowadzenia szkolenia obronnego i kontroli wykonywania zadań w resorcie;

---

x/ Stosuje się odpowiednio również do przewodniczącego komisji lub komitetu sprawującego funkcje naczelnego organu administracji państwowej, centralnego organu administracji państwowej, kierownika urzędu centralnego lub instytucji państwowej nie podporządkowanej naczelnemu organowi administracji państwowej, prezesa /zarządu/ banku, zarządu centralnego związku spółdzielczego oraz zarządu głównego organizacji społecznej.

8/ przygotowania szczególnej ochrony tajemnicy państwowej i służbowej w zakresie spraw obronnych w resorcie oraz określonych obiektów gospodarki narodowej w czasie wojny.

Szef Obrony Cywilnej Kraju - jako centralny organ administracji państwowej w sprawach obrony cywilnej w swoim zakresie działania:

1/ przygotowuje projekty założeń i zasad działania obrony cywilnej;

2/ ustala główne zasady realizacji zadań obrony cywilnej;

3/ koordynuje określone przedsięwzięcia i sprawuje kontrolę realizacji przez naczelne i terenowe organy administracji państwowej zadań obrony cywilnej;

4/ sprawuje nadzór nad odbywaniem zasadniczej służby w obronie cywilnej.

W sprawach należących do swojego zakresu działania wydaje zarządzenia, wytyczne, instrukcje i regulaminy.

Wojewódzkie komitety obrony kierują sprawami obronności na obszarach objętych ich zasięgiem działania, wiążąc potrzeby obronności z całokształtem działalności polityczno-społecznej i administracyjno-gospodarczej województw.

Komitety te działają na podstawie decyzji naczelnych organów władzy państwowej i Komitetu Obrony Kraju współdziałając z właściwymi wojewódzkimi radami narodowymi. Do zakresu działania wojewódzkich komitetów obrony należy w szczególności:

1/ ustalanie kierunków działania organów wojewódzkich we wszystkich dziedzinach systemu obronnego państwa;

2/ koordynowanie realizacji zadań obronnych przez terenowe organy administracji państwowej, a także jednostki państwowe, spółdzielcze i organizacje społeczne w aspekcie potrzeb obronnych województwa oraz sprawowanie kontroli wykonywania tych zadań;

3/ ocenianie stanu przygotowań terenowych organów administracji państwowej, a także jednostek państwowych, spółdzielczych i organizacji społecznych do wykonywania zadań wynikających z zagrożeń czasu pokoju i wojny.

Ponadto wojewódzkie komitety obrony w czasie podwyższania gotowości obronnej państwa i wojny koordynują i kontrolują wykonywanie zadań w gospodarce narodowej i administracji państwowej, zwłaszcza związanych z mobilizacją oraz wykonywaniem świadczeń na rzecz sił zbrojnych i zadań obrony cywilnej, a także organizują wykorzystanie miejscowych sił i środków dla potrzeb obrony kraju.

Wojewódzkie komitety obrony rozpatrują przedsięwzięcia związane z patriotyczno-obronnym wychowaniem społeczeństwa, wszelkimi zagrożeniami obszaru województwa, zapewnieniem bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zwłaszcza przestrzegania obowiązującego prawa i dyscypliny społecznej, a także realizacji zadań gospodarczo-obronnych mających wpływ na stan przygotowań obronnych w województwie.

Wojewódzkie komitety obrony rozpatrując przedmiotowe przedsięwzięcia mogą dokonywać stosownej oceny, a także ustalać, w razie potzeby, dodatkowe zadania dla wykonawców w uzgodnieniu z ich organem założycielskim.

W czasie obowiązywania stanu wojennego lub wyjątkowego wojewódzkie komitety obrony sprawują na obszarach województw funkcję administratora tych stanów w sprawach obronności i bezpieczeństwa państwa.

Pracami wojewódzkich komitetów obrony, jako organów kolegialnych, kierują ich przewodniczący. Zastępcy przewodniczących oraz członkowie realizują zadania wynikające z podziału funkcji.

Wojewodowie, prezydenci, naczelnicy miast, dzielnic, gmin oraz miast i gmin jako organy wykonawcze i zarządzające rad narodowych, a także przedstawiciele rządu na administrowanym obszarze obowiązani są systematycznie działać na rzecz umacniania i rozwoju obronności, wiążąc harmonijnie potrzeby obronne z celami ogólnymi, zwłaszcza przy opracowywaniu planów społeczno-gospodarczych, przestrzennego zagospodarowania terenu oraz przeznaczania w budżetach terenowych odpowiednich środków na realizację tych zadań.

Terenowe organy administracji państwowej organizując wykonywanie powierzonych zadań w dziedzinie obronności obowiązane są zwłaszcza do:

1/ określania zadań w zakresie obronności dla komórek organizacyjnych urzędów wojewódzkich i terenowych jednostek organizacyjnych, a także ustalania zasad ich wykonywania;

2/ przygotowania podległego urzędu i jednostek organizacyjnych do działania w czasie wojny, w tym w warunkach obowiązywania stanu wojennego oraz stanu wyjątkowego;

3/ wykonywania przez podległe jednostki organizacyjne zadań w zakresie dostaw, usług i innych świadczeń na rzecz sił zbrojnych;

4/ planowania świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz obrony kraju oraz organizowania ich wykonywania;

5/ planowania i realizacji zadań obronnych w ramach wydatków na obronę i bezpieczeństwo kraju;

6/ przygotowania szczególnej ochrony obiektów gospodarki narodowej w czasie wojny;

7/ wykonywania zadań w dziedzinie obrony cywilnej w zakresie ustalonym w odrębnych przepisach;

8/ organizowania szkolenia obronnego, ochrony tajemnicy państwowej i służbowej w zakresie spraw obronnych, jak również ochrony przeciwpożarowej;

9/ sprawowania nadzoru, koordynacji i kontroli wykonywania zadań obronnych przez komórki organizacyjne podległych urzędów i jednostki organizacyjne.

Terenowi szefowie obrony cywilnej - wojewodowie, prezydenci miast, naczelnicy miast, naczelnicy dzielnic, naczelnicy gmin oraz naczelnicy miast i gmin - kierują przygotowaniami i realizacją przedsięwzięć obrony cywilnej przez instytucje państwowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne /zakłady pracy, szkoły, kluby itp./ oraz organizacje społeczne działające na ich terenie.

Kierownicy jednostek organizacyjnych realizują ustalone zadania w zakresie obronności w szczególności związane z: przygotowaniem jednostki organizacyjnej do funkcjonowania w czasie wojny, podwyższaniem gotowości obronnej, wykonywaniem dostaw, usług lub innych świadczeń na rzecz sił zbrojnych, przygotowaniem obrony cywilnej i szczególnej ochrony obiektów jednostki oraz szkoleniem obronnym stanów osobowych.

x

x x

Skuteczność obrony państwa przed każdym zagrożeniem zależy od pełnego zaangażowania wszystkich organów politycznych, władzy i administracji państwowej, podmiotów gospodarczych i innych jednostek organizacyjnych, organizacji społecznych, a także każdego obywatela. Przygotowanie społeczeństwa do obrony OJCZYZNY, pozostaje zasadniczą powinnością organów właściwych w zakresie obronności państwa. Organy te wytyczając kierunki doskonalenia systemu obronnego, ustalając zadania obronne oraz zasady ich realizacji powinny nadawać szczególną rolę szkoleniu obronnemu. Równocześnie powinny one systematycznie weryfikować istniejące rozwiązania oraz synchronizować zadania realizowane w zakresie obronności państwa, z możliwościami gospodarki narodowej i zagrożeniami wynikającymi z sytuacji międzynarodowej.

Zakłada się, przyjmując to jako zasadę, że bez względu na charakter rozwoju międzynarodowej sytuacji polityczno-strategicznej i wynikającego z tej sytuacji zagrożenia dla państwa i narodu, wszelkie poczynania w organizacyjno-funkcjonalnej strukturze państwa i jego organów odbywać się powinny w niezmienionym układzie organizacyjnym obowiązującym w normalnej, codziennej działalności.

Niezbędna korekta właściwości i kompetencji odpowiednich władz i organów administracji państwowej będzie niewątpliwie rzeczą konieczną, ale nastąpi to dopiero na określonym etapie przygotowań, po zrealizowaniu planowanych przedsięwzięć organizacyjno-mobilizacyjnych oraz stosownie do rozwoju sytuacji.

W ogólnych zarysach przewiduje się, że zmiany w systemie kierowania i zarządzania mogą być wprowadzone jedynie na podstawie odpowiedniego aktu prawnego rangi ustawowej w końcowym etapie osiągania pełnej gotowości obronnej państwa. Zmiany te, najprawdopodobniej będą polegały na:

- upoważnieniu określonych organów administracji państwowej do wykonywania niektórych zadań należących do właściwości organów władzy państwowej;
- ograniczeniu zasady kolegialności działania organów decyzyjnych i wykonawczych;
- możliwości stopniowej centralizacji kierowania gospodarką narodową poprzez pełne podporządkowanie jednostek gospodarczych resortowych, spółdzielczych i prywatnych właściwym organom administracji w zakresie realizacji zadań wynikających z potrzeb gospodarczo-obronnych, oraz wprowadzenie zasady kierowania metodami nakazowo-rozdzielczymi.

To założenie wynika między innymi z faktu, że we współczesnych warunkach potencjał wojenno-ekonomiczny państwa może spełnić swą rolę tylko w takim zakresie, w jakim został on przestawiony na potrzeby wojny jeszcze przed jej rozpoczęciem lub w chwili rozpoczęcia. W toku wojny środków materiałowych, surowców i półproduktów nie tylko nam nie przybędzie, ale i posiadane zapasy ulegną drastycznym ograniczeniom. Trzeba będzie nimi dysponować w sposób planowy, skrajnie oszczędny i ściśle celowy.

W czasie wojny zakres centralizacji kierowania będzie narastał głównie w tych dziedzinach działalności państwowej, które mają podstawowe znaczenie dla obronności kraju, a mianowicie: w przemyśle, transporcie, łączności, energetyce i handlu zagranicznym. Centralnie podejmować się będzie decyzje dotyczące inwestycji o ogólnokrajowym znaczeniu obronnym, przemieszczaniu zasobów siły roboczej między województwami, polityki finansowej i dysponowania rezerwami państwowymi.

Jeśli warunki wojenne uniemożliwią podejmowanie decyzji organom szczebla naczelnego i centralnego, wówczas określone decyzje w tym dotyczące dziedzin o podstawowym znaczeniu

obronnym będą musiały być podejmowane i egzekwowane poprzez terenowe organy administracji państwowej, a w określonych przypadkach głównie w zakresie łączności i energetyki, także przez kierowników terenowych jednostek resortowych.

W gestii terenowych organów administracji państwowej będą: gospodarka rolna, zaopatrzenie ludności, świadczenie usług bytowych, gospodarowanie siłą roboczą, ochrona zdrowia i opieka społeczna, oświata i wychowanie, dysponowanie zasobami mineralnymi /za wyjątkiem surowców o znaczeniu strategicznym/.

Zarządzając tymi dziedzinami terenowe organy administracji państwowej zobowiązane będą do uwzględniania centralnie przyjętych ustaleń w tym zwłaszcza dotyczących: obowiązku pracy, zadań i świadczeń gospodarki rolnej na rzecz państwa oraz zaopatrzenia ludności.

Przyjmuje się, że pierwszo planowym zadaniem organów stopnia wojewódzkiego i podstawowego będzie zorganizowanie i prowadzenie działań ratunkowych.

W celu zapewnienia wykonania ustalonych zadań niezbędne będzie objęcie militaryzacją określonych jednostek organizacyjnych gospodarki narodowej bądź całych dziedzin działalności.

Wprowadzi się również zmiany w systemie zaopatrzenia materiałowo-technicznego, gospodarowania zasobami siły roboczej oraz zmiany w systemie ekonomiczno-finansowym państwa.

Ideowy schemat kierowania obroną państwa oraz obieg informacji w systemie kierowania obroną państwa w czasie podwyższania gotowości obronnej i wojny przedstawiono w załącznikach 2 i 3 do niniejszego opracowania.

Do kierowania podległymi i nadzorowanymi komórkami organizacyjnymi, instytucjami i przedsiębiorstwami w czasie podwyższania gotowości obronnej i wojny w resortach i województwach sposobi się i szkoli kadrę kierowniczą oraz przygotowuje odpowiednie zespoły w stałej gotowości obronnej Przedsięwzięcia w tym zakresie powinny zmierzać do osiągnięcia nie tylko dużej sprawności i skuteczności działania zespołów ludzkich uczestniczących w kierowaniu działalnością obronną, ale również odpowiedniego zabezpieczenia materiałowo-technicznego i gospodarczo-bytowego.

Przedstawiony w zarysie systemu kierowania obroną państwa wymaga ciągłego doskonalenia i to zarówno w sferze organizacyjno-planistycznej jak i rzeczowej. Przedsięwzięcia doskonalące system kierowania wymagają jednak stosownych nakładów finansowych. Obecnie nakłady te ustalane są nie na poziomie zabezpieczającym realne potrzeby ale określonym jako "racjonalne minimum". Dotychczas kładziono szczególny nacisk na praktyczne kojarzenie działalności obronnej z działalnością codzienną - podstawową państwa, aby z jednej strony ograniczać wydatki na obronność, z drugiej zaś dyscyplinować i racjonalizować wszelką działalność, aby działania w sferze obronnej stawały się nawykiem i ciągłą praktyką. Dzięki takiemu ustawieniu obronności w pozamilitarnej części systemu obronnego państwa, wydatki na obronność pokrywane były ze środków finansowych podmiotów tego systemu, z tzw. funduszu zadań wyodrębnionych, w praktyce tworzyły one składnik kosztów funkcjonowania tych podmiotów. Wprowadzona reforma gospodarcza, w tym reprywatyzacja szeregu jednostek gospodarczych wymagać będzie innego ustawienia i obciążania zadaniami obronnymi podmiotów gospodarczych oraz finansowania tych obciążeń.

Wydaje się, że rozważana propozycja pokrywania wydatków obronnych przez podmioty gospodarcze /państwowe, spółdzielcze, prywatne/ z własnych środków jest mało realna i należałoby skłaniać się raczej ku wyodrębnianiu określonej wielkości budżetu państwa na potrzeby obronne. Rozdziałem limitów na poszczególne zadania obronne winien być obciążony określony organ usytuowany w strukturze Rady Ministrów bądź Ministerstwie Finansów. Podstawą podejmowania zadań obronnych przez poszczególne podmioty gospodarcze w takim układzie obok nakazów wynikających z przepisów prawnych wyższegorzędu byłoby zainteresowanie ekonomiczne. Na podobnych zasadach funkcjonują systemy obronne w krajach o gospodarce rynkowej.

II. KIEROWANIE OBRONĄ PAŃSTWA W CZASIE PODWYŻSZANIA GOTOWOŚCI OBRONNEJ PAŃSTWA

W przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa nastąpi

konieczność zwiększenia dyspozycyjności organizmu państwowego do podejmowania i realizacji określonych zadań obronnych.

Obecnie obowiązujące przepisy prawne w tym zakresie ustanawiają poziomy gotowości obronnej przyporządkowane stałej, podwyższonej i pełnej gotowości obronnej państwa.

Stała gotowość obronna jest stanem trwałym występującym w okresie pokoju, kiedy ewentualne napięcia i konflikty rozstrzygane są na drodze dyplomatycznej i nie powodują istotnego zagrożenia bezpieczeństwa państwa.

Do głównych zadań realizowanych w stałej gotowości obronnej należy: działalność na rzecz utrzymania pokoju, przeciwstawianie się wszelkiej dywersji oraz penetracyjnej działalności służb specjalnych obcych państw, utrzymanie sił zbrojnych w stałej gotowości bojowej, ochrona granic przed infiltracją z zewnątrz, uwzględnianie aspektów obronnych w rozwoju gospodarczym państwa oraz utrzymanie organów władzy i administracji państwowej, a także ich aparatu wykonawczego i jednostek organizacyjnych gospodarki narodowej w gotowości do podjęcia działań zapewniających osiągnięcie wyższych stanów gotowości obronnej państwa, przygotowanie sił i środków w zakresie militaryzacji i obrony cywilnej, a także wykonywanie zadań związanych z przygotowaniem stanowisk kierowania.

Podwyższona gotowość obronna państwa jest stanem właściwym dla okresu dużych napięć w sferze stosunków międzynarodowych, w wyniku których w znacznej mierze następuje wzrost zagrożenia bezpieczeństwa państwa.

Do podstawowych zadań określonych dla podwyższonej gotowości obronnej państwa należy głównie aktywne, polityczne oddziaływanie na przeciwnika, konsolidacja społeczeństwa wokół polityki władz państwowych w świetle zagrożenia bezpieczeństwa państwa, wykonanie przedsięwzięć związanych z osiąganiem wyższych stanów gotowości bojowej przez siły zbrojne oraz zaspokojenie potrzeb tych sił w drodze realizacji zadań gospodarczych, organizacyjnych, rzeczowych i materiałowych, a także selektywnego wdrażania planu na rok obliczeniowy /RO/ i wykorzystywaniu rezerw dyspozycyjnych, podwyższenia i częściowego rozwinięcia mobilizacyjnego sił resortu spraw

wewnętrznych, przygotowania stanowisk kierowania dla organów władzy i administracji państwowej oraz częściowe rozwinięcie sił i zrealizowanie określonych zamierzeń w zakresie militaryzacji i obrony cywilnej.

Pełna gotowość obronna państwa jest stanem właściwym dla okresu, w którym wzrost napięcia w sferze stosunków międzynarodowych spowodował pojawienie się groźby wojny, bądź też gdy zaistniał fakt nagłej napaści na Polskę.

Osiągnięcie pełnej gotowości obronnej następuje po zrealizowaniu przez właściwe organy administracji państwowej i określone jednostki organizacyjne ustalonych zadań oraz osiągnięciu optymalnego poziomu potencjału obronnego państwa.

W pełnej gotowości obronnej państwa realizuje się głównie zadania związane z: mobilizacją społeczeństwa do obrony państwa, osiągnięciem przez siły zbrojne pełnej gotowości bojowej, rozwinięciem sił i środków resortu spraw wewnętrznych do etatu czasu wojennego, pełnym wykonaniem zadań ujętych w planie roku obliczeniowego, przejściem określonych organów władzy i administracji państwowej na stanowiska kierowania, pełnym rozwinięciem sił i realizacją przedsięwzięć w zakresie militaryzacji i obrony cywilnej, rozśrodkowania ludności, zapasów materiałowych, przeniesieniem lub zawieszeniem działalności ustalonych zakładów pracy, ogłoszeniem mobilizacji oraz wprowadzeniem nowych ustaw i dekretów z mocy ustawy, a także przepisów wykonawczych.

Bezpośrednie kierowanie przez organa władzy i administracji państwowej wszystkimi zadaniami realizowanymi w czasie podwyższania gotowości obronnej państwa oraz bieżące określenie tych zadań byłoby niemożliwe.

Dlatego w czasie pokoju określone zostały zadania realizowane w czasie podwyższania gotowości obronnej państwa i zgrupowane w cztery zestawy:

- zestaw zadań przygotowawczych - zawierający przedsięwzięcia organizacyjne, planistyczne, a także zapewniające gotowość ścisłych kierownictw organów władzy i administracji państwowej oraz podmiotów gospodarczych do ciągłego i operatywnego działania. Realizacja przedsięwzięć ujętych w tym

zestawie zadań nie powinna w zasadzie naruszać bieżących zadań podstawowych oraz budżetu państwa;

- pierwszy zestaw zadań - zawierający przedsięwzięcia stwarzające możliwość częściowego rozwinięcia potencjału obronnego państwa wraz z ewentualną prezentacją gotowości do przeciwstawienia się siłą poczynaniom ewentualnego agresora.

Wymagają one podjęcia przez określone podmioty gospodarcze zadań w nakazanych rozmiarach, rozwinięcia sił zbrojnych, sił resortu spraw wewnętrznych, jednostek przewidzianych do militaryzacji oraz formacji obrony cywilnej, jak również stwarzają warunki do dalszej intensyfikacji przygotowań obronnych bez powodowania istotnych deformacji w bieżącej gospodarczej działalności podstawowej oraz budżetu państwa;

- drugi zestaw zadań - obejmujący przedsięwzięcia stwarzające możliwość szybkiego rozpoczęcia realizacji planu roku obliczeniowego, w tym dostaw natychmiastowych, całkowitego rozwinięcia sił zbrojnych, sił resortu spraw wewnętrznych, jednostek zmilitaryzowanych oraz formacji obrony cywilnej, realizacji zadań w zakresie obrony cywilnej, w tym przemieszczania lub zawieszenia działalności określonych zakładów pracy, rozśrodkowania ludności, zapasów środków materiałowych, przygotowania przejścia i funkcjonowania określonych organów na stanowiskach kierowania.

Realizacja przedsięwzięć ujętych w tym zestawie zadań zakłada możliwość kontynuowania w ograniczonym zakresie gospodarczej działalności podstawowej oraz przesunięcia sił i środków oraz wydatków przewidzianych w budżecie państwa na zadania obronne;

- trzeci zestaw zadań - obejmujący przedsięwzięcia stwarzające możliwość pełnego rozwinięcia potencjału obronnego państwa oraz natychmiastowego przystąpienia do działań bojowych.

Realizacja przedsięwzięć ujętych w tym zestawie zadań zakłada ustawowe ograniczenie swobód obywatelskich, rozszerzenie obowiązków obywateli, rozszerzenie uprawnień

i obowiązków organów administracji państwowej, przejście określonych organów na stanowiska kierowania oraz pełne przestawienie działalności administracji państwowej i ustalonych podmiotów gospodarczych na tory wojenne.

Proces podwyższania gotowości obronnej państwa oraz harmonogram podwyższania gotowości obronnej państwa przedstawiają załączniki Nr 4 i 5 do niniejszego opracowania.

Poszczególne zadania ujęte w zestawach zadań posiadają nadaną numerację, oddzielną dla wojewodów i dla ministrów oraz przewodniczących komisji i komitetów sprawujących funkcje centralnych organów administracji państwowej, kierowników urzędów centralnych i instytucji oraz równorzędnych.

Zadania realizowane w procesie podwyższania gotowości obronnej państwa mogą być realizowane całymi zestawami, pojedyńczo lub grupowo i mogą dotyczyć całego terytorium kraju lub jego części - stosownie do potrzeb wynikających z analizy zaistniałej sytuacji.

Kierowanie procesem podwyższania gotowości obronnej państwa polegać będzie w szczególności na uruchomieniu przez Komitet Obrony Kraju realizacji określonych zadań ujętych w zestawach lub całych zestawów oraz doprowadzenie ich poprzez pośrednie ogniwa kierowania do poszczególnych jednostek organizacyjnych.

Decyzje Komitetu Obrony Kraju nakazujące realizację całego zestawu lub poszczególnych zadań będą określały dane dotyczące załączników i punktów - określonych w stosownym zarządzeniu Przewodniczącego KOK w sprawie zadań związanych z osiąganiem podwyższonej i pełnej gotowości obronnej państwa - bez przekazywania treści tych zadań.

Z podaniem pełnej treści będą przekazywane tylko zadania nakazujące: przemieszczenie na stanowiska kierowania, rozśrodkowanie załóg pracy i ewakuację pozostałej ludności, przeniesienie lub zawieszenie działalności ustalonych zakładów pracy oraz rozśrodkowanie i przemieszczenie surowców, materiałów technicznych i towarów jak również surowców i przetworów rolniczych.

Ponadto Komitet Obrony Kraju może nakazać - stosownie do okoliczności - realizację innych zadań w zakresie obronności /nie ujętych w zestawach/.

Decyzje dotyczące realizacji zadań powinny być przekazywane organom i kierownikom jednostek organizacyjnych w zakresie ich dotyczącym, w ramach istniejącego lub powstałego systemu kierowania i zarządzania - wynikającego z organizacyjnego podporządkowania lub nadzoru.

Na poszczególnych szczeblach kierowania państwem, poszczególne zadania ujęte w zestawach ogólnych zostały odpowiednio ustalone i uszczegółowione stosownie do potrzeb w tym zakresie.

W celu sprawnego przekazania zadań w czasie podwyższania gotowości obronnej państwa przygotowany został system stałych dyżurów obejmujący wszystkie szczeble kierowania obroną państwa.

Decyzje Komitetu Obrony Kraju w czasie podwyższania gotowości obronnej państwa mogą być przekazywane:

1/ bezpośrednio przez Przewodniczącego KOK lub z jego upoważnienia przez zastępców Przewodniczącego KOK albo przez osoby legitymujące się upoważnieniem podpisanym przez Przewodniczącego KOK;

2/ za pomocą:
   a/ dokumentu doręczonego wg zasad obowiązujących dla korespondencji niejawnej;
   b/ za pomocą środków łączności rządowej, stacji szyfrowych lub sieci telekomunikacyjnej użytku publicznego i wewnątrzresortowych w formie utajnionej.

Adresaci decyzji Komitetu Obrony Kraju zobowiązani są do składania temu Komitetowi poprzez poszczególne ogniwa kierowania stosownych meldunków o wynikach realizowanych przedsięwzięć.

Operatywne kierowanie w procesie podwyższania gotowości obronnej państwa ma kapitalne znaczenie dla rozwinięcia całego potencjału obronnego i stanowić będzie o przygotowaniu i osiągniętym stopniu gotowości państwa do obrony.

R O Z D Z I A Ł IV

PRZYGOTOWANIE STANOWISK KIEROWANIA, PRZEMIESZCZENIE ORAZ ZAPEWNIENIE WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA ORGANÓW NA SK.

Z uogólnienia rozważań przedstawionych w poprzednich rozdziałach wynika, że system kierowania obroną państwa w czasie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny tworzą:

- organy władzy i administracji państwowej występujące w zorganizowanych strukturach organizacyjno-funkcjonalnych szczebli: centralnego, wojewódzkiego i podstawowego, posiadające odpowiednie zakresy odpowiedzialności i kompetencji oraz niezbędny aparat wykonawczy przygotowany do realizacji zadań związanych z procesem kierowania i zarządzania państwem;
- przygotowany na czas wojny system stanowisk kierowania zapewniający organom władzy i administracji państwowej warunki funkcjonowania oraz skuteczne kierowanie obronnością. W skład systemu stanowisk kierowania wchodzą także wytypowane i odpowiednio przygotowane specjalistyczne siły wykonujące zadania związane z przygotowaniem tych stanowisk, zabezpieczeniem przemieszczenia organów na SK, utrzymaniem SK oraz zapewnieniem warunków funkcjonowania organów na stanowiskach kierowania.

Stosownie do obowiązujących aktów normatywno-prawnych w skład systemu stanowisk kierowania wchodzą:

1/ stanowiska kierowania Nr 1 obejmujące:
   a/ obiekty budowlane stanowiące stałą siedzibę organu zwane dotychczasowymi miejscami pracy;
   b/ wytypowane obiekty budowlane położone poza trzecią strefą rażenia przewidywanego wybuchu jądrowego zwane zapasowymi miejscami pracy;
2/ stanowiska kierowania Nr 2 obejmujące wytypowane obiekty budowlane położone w rejonie przewidywanego najmniejszego zagrożenia.

W skład stanowisk kierowania mogą wchodzić obiekty umocnione, którymi są specjalne budowle ochronne odpowiadające ustalonym wymogom techniczno-użytkowym i odpornościowym. Obiekty te powinny stanowić podstawowy element tych stanowisk.

Dotychczasowe micjsca pracy przygotowują w czasie pokoju wszystkie organy władzy i administracji uczestniczące w procesie kierowania obroną państwa w czasie podwyższania gotowości obronnej państwa i wojny.

Zapasowe miejsca pracy przygotowuje się dla naczelnych organów władzy i administracji państwowej, określonych centralnych organów administracji państwowej i wybranych organów wojewódzkich.

Stanowiska kierowania Nr 2 przygotowuje się tylko dla naczelnych organów władzy i Prezydium Rządu oraz ministrów: Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych, a także Szefa Obrony Cywilnej Kraju.

Niższe szczeble kierowania nie przygotowują zapasowych miejsc pracy i stanowiski kierowania Nr 1.

Ograniczenia w ilości przygotowywanych zapasowych miejsc pracy zwłaszcza dla organów szczebla centralnego i wojewódzkiego wynikają z aktualnej sytuacji ekonomicznej kraju.

Główne zadania w zakresie przygotowania stanowisk kierowania i zapewnienie waruków funkcjonowania na tych stanowiskach realizują jednostki organizacyjne organów, które mają na tych stanowiskach funkcjonować.

Zadania te nie dotyczą naczelnych organów władzy i Prezydium Rządu dla których stanowiska kierowania Nr 1 przygotowują wyznaczone jednostki organizacyjne resortu Spraw Wewnętrznych, natomiast stanowiska kierowania Nr 2 - resortu Obrony Narodowej.

Dotychczasowe miejsca pracy którymi są stałe siedziby organów posiadają zaplecze materiałowo-techniczne pozwalające tym organom na kierowanie podległymi jednostkami organizacyjnymi w czasie pokoju i wojny. Ich przystosowanie na potrzeby SK oraz przygotowanie w zakresie ochrony i obrony będzie realizowane w czasie podwyższania gotowości obronnej państwa.

Obiekty budowlane przewidziane na zapasowe miejsca pracy i stanowiska kierowania Nr 2 są w większości obiektami użyteczności publicznej /ośrodki szkolenia, szkoły, domy wypoczynkowe itp./ posiadające podstawowe zaplecze gospodarczo-techniczne. Aktualnie obiekty te są użytkowane zgodnie z przeznaczeniem i nie mogą być wykorzystywane jako stanowiska kierowania.

Przystosowanie tych obiektów na potrzeby stanowisk kierowania będzie realizowane podczas podwyższania gotowości obronnej państwa, zgodnie z opracowanymi w czasie pokoju planami przygotowania SK oraz przemieszczenia i zapewnieniem warunków funkcjonowania organów na SK. Adaptacja i wyposażenie tych obiektów do potrzeb stanowisk kierowania będzie wymagać znacznych nakładów finansowych i rzeczowych oraz czasu.

Stanowiska kierowania Nr 2 przygotowuje się tylko dla naczelnych organów władzy i Prezydium Rządu oraz ministrów: Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych, a także Szefa Obrony Cywilnej Kraju.

Niższe szczeble kierowania nie przygotowują zapasowych miejsc pracy i stanowiski kierowania Nr 1.

Ograniczenia w ilości przygotowywanych zapasowych miejsc pracy zwłaszcza dla organów szczebla centralnego i wojewódzkiego wynikają z aktualnej sytuacji ekonomicznej kraju.

Główne zadania w zakresie przygotowania stanowisk kierowania i zapewnienie waruków funkcjonowania na tych stanowiskach realizują jednostki organizacyjne organów, które mają na tych stanowiskach funkcjonować.

Zadania te nie dotyczą naczelnych organów władzy i Prezydium Rządu dla których stanowiska kierowania Nr 1 przygotowują wyznaczone jednostki organizacyjne resortu Spraw Wewnętrznych, natomiast stanowiska kierowania Nr 2 - resortu Obrony Narodowej.

Dotychczasowe miejsca pracy którymi są stałe siedziby organów posiadają zaplecze materiałowo-techniczne pozwalające tym organom na kierowanie podległymi jednostkami organizacyjnymi w czasie pokoju i wojny. Ich przystosowanie na potrzeby SK oraz przygotowanie w zakresie ochrony i obrony będzie realizowane w czasie podwyższania gotowości obronnej państwa.

Obiekty budowlane przewidziane na zapasowe miejsca pracy i stanowiska kierowania Nr 2 są w większości obiektami użyteczności publicznej /ośrodki szkolenia, szkoły, domy wypoczynkowe itp./ posiadające podstawowe zaplecze gospodarczo-techniczne. Aktualnie obiekty te są użytkowane zgodnie z przeznaczeniem i nie mogą być wykorzystywane jako stanowiska kierowania.

Przystosowanie tych obiektów na potrzeby stanowisk kierowania będzie realizowane podczas podwyższania gotowości obronnej państwa, zgodnie z opracowanymi w czasie pokoju planami przygotowania SK oraz przemieszczenia i zapewnieniem warunków funkcjonowania organów na SK. Adaptacja i wyposażenie tych obiektów do potrzeb stanowisk kierowania będzie wymagać znacznych nakładów finansowych i rzeczowych oraz czasu.

Szczególne trudności stwarza zapewnienie łączności na zapasowych miejscach pracy i w rejonie stanowiski kierowania Nr 2 gdyż planowane przedsięwzięcia inwestycyjne w zakresie rozbudowy i modernizacji w czasie pokoju łączności stacjonarnej na potrzeby SK z uwagi na trudności ekonomiczne kraju nie zostały zrealizowane.

W stosunku do stanowisk kierowania organów spełniających decydującą rolę w systemie kierowania obroną państwa planuje się uzupełnienie istniejącego systemu łączności stacjonarnej polowymi środkami łączności będącymi w dyspozycji jednostek wojskowych MON.

W niniejszym opracowaniu nie omawia się zakresu przedsięwzięć realizowanych w ramach przygotowania stanowisk kierowania oraz organów odpowiedzialnych za przygotowanie poszczególnych stanowisk lub realizację określonych zadań w ramach przygotowania i zapewnienia warunków funkcjonowania organów na SK, gdyż powyższe sprawy zostały uregulowane uchwałą Nr 01/77 Komitetu Obrony Kraju z dnia 8 lutego 1977 r. w sprawie stanowisk kierowania oraz zarządzeniem Nr 01/87 Przewodniczącego Komitetu Obrony Kraju z dnia 15 kwietnia 1987 r. w sprawie przygotowania stanowisk kierowania, a także innymi zarządzeniami wykonawczymi wydanymi na podstawie powyższych przepisów.

Przemieszczenie organów wraz z niezbędnym aparatem wykonawczym do obiektów umocnionych znajdujących się w dotychczasowych miejscach pracy oraz na zapasowe miejsca pracy i stanowiska kierowania Nr 2 następuje - zgodnie z przygotowanymi planami - na podstawie decyzji Komitetu Obrony Kraju.

Zaistniałe w kraju zmiany w strukturze organizacyjno-funkcjonalnej aparatu władzy i administracji państwowej oraz aktualna sytuacja ekonomiczna kraju skłaniają do nowelizacji systemu stanowisk kierowania.

Podstawową bazą kierowania obroną państwa w czasie podwyższania gotowości obronnej i wojny dla organów wszystkich szczebli kierowania są dotychczasowe miejsca pracy. Istniejące unormowania prawne sprawę przygotowania dotychczasowych miejsc pracy traktują bardzo marginalnie, stwierdzając, że "-DMP przygotowuje się w stałej gotowości obronnej państwa z uwzględnieniem w szczególności przepisów dotyczących obrony cywilnej."

Zapis ten jest nieprecyzyjny, gdyż nie istnieją żadne przepisy obrony cywilnej, które określałyby sposób i zakres przygotowywania stanowisk kierowania, w tym dotychczasowych miejsc pracy. Poza tym nie został określony zakres przygotowania tych stanowisk. Przepisy dotyczące przygotowania dotychczasowych miejsc pracy winny także różnicować zakres przygotowywania tych stanowisk w zależności od szczebla kierowania. Niejednoznaczny jest także zapis mówiący, że "DMP przygotowuje się w stałej gotowości obronnej państwa -". W czasie pokoju opracowywane są plany przygotowania DMP oraz przygotowywane są obiekty budowlane i odpowiednio wyposażane w sprzęt i środki materiałowo-techniczne niezbędne do zabezpieczenia kierowania, oraz funkcjonowania w czasie podwyższania gotowości obronnej państwa i wojny organów na tych stanowiskach.

W zakres przygotowania stanowisk kierowania wchodzą także przedsięwzięcia dotyczące m. innymi:

- organizacji żywienia i zaopatrywania w artykuły codziennego zapotrzebowania stanów osobowych na SK, a także udzielania im pomocy medycznej;
- gromadzenia rezerw żywnościowych, medycznych, paliw i innych;
- obrony i ochrony SK;

które będą organizowane - stosownie do przygotowanych planów - w czasie podwyższania gotowości obronnej państwa.

Wiele kontrowersji budzi problem dla jakich organów przygotowywać zapasowe miejsca pracy i stanowiska kierowania Nr 2.

Optymalnym rozwiązaniem z uwagi na potrzebę zapewnienia ciągłości kierowania byłoby przygotowywanie zwłaszcza zapasowych miejsc pracy na czas wojny dla organów wszystkich szczebli.

Biorąc jednak pod uwagę zagrożenie będące podstawą naszej doktryny obronnej oraz istniejące ograniczone możliwości ekonomiczne kraju, w tym bardzo słabo rozbudowaną łączność, należy dążyć co stworzenia systemu prężnego i zapasowe miejsca pracy, a także stanowiska kierowania Nr 2 przygotowywać tylko dla wyselekcjonowanych organów władzy i administracji spełniających istotną rolę w systemie kierowania obroną państwa.

Proponuje się następującą koncepcję rozwiązania powyższego problemu:

1. Na szczeblu centralnym:
   - Prezydenta RP - Przewodniczącego KOK przygotowywać na czas wojny Centralne stanowisko kierowania obroną państwa

w trzech położeniach: w dotychczasowym miejscu pracy i dwóch zapasowych. Na centralnym stanowisku kierowania utrzymywane byłyby miejsca pracy i odpoczynku dla członków KOK oraz zespoły-grupy: Prezydium Rządu, MON, MSW i OC do utrzymywania bieżącej łączności z tymi organami, a także organ sztabowy KOK - Centralna Grupa Kierowania.

Centralna Grupa Kierowania zabezpieczałaby działalność KOK pod względem organizacyjnym, przekazywałaby decyzje wykonawcom, sprawowałaby formalną kontrolę nad ich realizacją oraz zbierała dane o realizacji innych zadań obronnych;

- dla naczelnych organów władzy /Prezydium Sejmu, Prezydium Senatu/ Prezydium Rządu oraz ministrów: Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych, a także Szefa Obrony Cywilnej przygotowywać stanowiska kierowania w trzech położeniach: w dotychczasowym miejscu pracy i dwóch zapasowych;
- dla wytypowanych organów szczebla centralnego przygotowywać stanowiska kierowania w dwóch położeniach: w dotychczasowym miejscu pracy i zapasowym miejscu pracy.

2. Na szczeblu wojewódzkim:
   - dla wojewody - Przewodniczącego Wojewódzkiego Komitetu Obrony przygotowywać wojewódzkie stanowisko kierowania w dwóch-trzech położeniach: w dotychczasowym miejscu pracy i jednym lub dwóch zapasowych miejscach pracy.

Na wojewódzkim stanowisku kierowania oprócz aparatu merytorycznego zabezpieczającego pracę wojewody z urzędu wojewódzkiego utrzymywać niezbędne grupy organów szczebla wojewódzkiego: WSzW, WUSW, prokurator wojewódzki, prezes sądu, dyrektor WUT itp..

Poza tym wydaje się celowym rozważenie możliwości odejścia od systemu organizowania ZMP dla wojewodów w oparciu o wybrane obiekty budowlane jak szkoły, ośrodki wczasowe itp., a przyjęcie zasady organizowania tych stanowisk na bazie wytypowanych 1-2 urzędów miast lub miast-gmin posiadających dobre warunki lokalowe do pracy oraz rozbudowaną łączność. Pomieszczenia do odpoczynku uzupełnić należałoby wówczas poprzez przejęcie w czasie podwyższania gotowości obronnej państwa, w ramach świadczeń rzeczowych na potrzeby tych stanowisk budynków hotelowych, internatów itp.

Obsada osobowa wytypowanych urzędów miast byłaby przeszkolona i przygotowywana - po przejściu wojewody lub jego zastępcy i wzmocnieniu niezbędnym aparatem pracy z urzędu wojewódzkiego - do przejęcia funkcji kierowania województwem.

W przypadku zniszczenia urzędu wojewódzkiego przed wyjściem wojewody na zapasowe miejsce pracy istniałyby siły i środki do samodzielnego przejęcia i zapewnienia ciągłości kierowania województwem, czego nie ma w dotychczasowym systemie.

Poza tym takie rozwiązanie ograniczyłoby znacznie nakłady, które dziś są realizowane bądź planowane na przystosowanie wybranych na potrzeby zapasowych miejsc pracy obiektów oraz rozbudowę łączności dla wytypowanych organów szczebla wojewódzkiego /WszW, WUSW/ w dwóch położeniach: w dotychczasowym miejscu pracy i zapasowym miejscu pracy.

3. Na szczeblu podstawowym /miasto, dzielnica, miasto-gmina, gmina/ - dla Prezydenta /Naczelnika/ przygotowuje się stanowisko kierowania tylko w dotychczasowym miejscu pracy.

Ponieważ organy szczebla podstawowego nie wychodzą na zapasowe miejsca pracy, wydaje się celowym, aby wojewoda w swoim zarządzeniu wydanym w czasie pokoju wyznaczył organy sąsiednich miast, gmin do przejmowania kierowania danymi jednostkami administracyjnymi w przypadku zniszczenia tych organów.

Wydaje się to o tyle zasadne, że w czasie działań wojennych nie zawsze możliwe będzie bepośrednie kierowanie przez wojewodę poszczególnymi jednostkami administracyjnymi, natomiast może nastąpić konieczność natychmiastowego podejmowania określonych działań - między innymi prowadzenia akcji ratowniczej.

W przedstawionej koncepcji niektóre organy szczebla centralnego i wojewódzkiego wykonujące drugorzędne zadania w systemie kierowania obroną państwa nie zostaną objęte systemem zorganizowanego przygotowywania stanowisk kierowania. Ich wyjście z rejonów /miast/ zagrożonych odbywać się będzie na ogólnych zasadach rozśrodkowania jednostek organizacyjnych i zakładów przemysłowych w ramach obrony cywilnej.

Uregulowania wymaga sprawa informowania społeczeństwa o nowym rozlokowaniu urzędu, w przypadku zniszczenia dotychczasowego miejsca pracy szczególnie szczebla wojewódzkiego i podstawowego.

W systemie kierowania obroną państwa zachodzi konieczność ciągłego kontaktu organu kierującego z podległymi /podporządkowanymi/ jednostkami organizacyjnymi, bądź podmiotami gospodarczymi. Dlatego też wydaje się, że im niższy szczebel kierowania tym funkcja zabezpieczenia kierowania powinna być nadrzędną nad funkcją ukrycia /ochrony/ danego organu.

W zakresie przygotowania stanowisk kierowania dla naczelnych organów władzy i Prezydium Rządu celowym wydaje się wyznaczenie jednego organu odpowiedzialnego za przygotowanie wszystkich stanowisk kierowania, a nie jak dotychczas podziału odpowiedzialności pomiędzy resorty: Spraw Wewnętrznych /SK-1/ i Obrony Narodowej /SK-2/.

Podział odpowiedzialności i niejednoznacznie sprecyzowane zakresy odpowiedzialności, kompetencji oraz zasady współdziałania przy jednoczesnym braku w resorcie Spraw Wewnętrznych sił i środków do realizacji zadań związanych z obroną, uzupełnieniem łączności stacjonarnej oraz rozbudową inżynieryjną powodują występowanie niedopracowań w przygotowywanym systemie kierowania.

Wydaje się, że z racji realizowanych funkcji w systemie obronnym państwa bardziej predystynowanym do przejęcia całości zadań związanych z przygotowaniem, przemieszczeniem i zapewnieniem warunków funkcjonowania naczelnych organów władzy i Prezydium Rządu na SK-1 i SK-2 jest resort Spraw Wewnętrznych.

Poza tym obciążenie jednego resortu zadaniami przygotowania SK dla organów naczelnych spowoduje lepszą koordynację zadań w systemie SK, pozwoli znacznie ograniczyć ilość sił i środków wydzielanych do przygotowania tych SK, tak w czasie pokoju, jak i wojny, a co się z tym wiąże ograniczy ponoszone przez budżet państwa nakłady finansowe.

W czasie pokoju ograniczy także zakres osób wydzielanych do planowania przygotowania tych stanowisk kierowania poprzez zlikwidowanie oddziału planowania w jednym resorcie, natomiast w czasie wojny pozwoli na:

- wydzielenie jednego dowództwa zabezpieczenia stanowisk kierowania /zamiast dwóch - po jednym w każdym resorcie - w dotychczasowym systemie/;

- wydzielenie jednego oddziału - zamiast dotychczasowych dwóch - zabezpieczenia przygotowania SK oraz zabezpieczenia warunków funkcjonowania organów naczelnych na SK, w niewiele zwiększonym etacie;
- zmniejszenie utrzymywanych środków transportowych do przemieszczania organów na SK;
- ujednolicenie organizacji łączności;
- jednoznaczne określenie kompetencji i odpowiedzialności za realizację poszczególnych zadań.

Proponowane wyznaczenie resortu Spraw Wewnętrznych do przygotowania SK-1 i SK-2 dla organów naczelnych spowoduje konieczność podporządkowania mu jednostek wojskowych MON realizujących zadania w systemie SK.

Przeciwnicy powyższego rozwiązania są zdania, że w przypadku podziału odpowiedzialności za przygotowanie poszczególnych stanowisk kierowania Rząd ma większą możliwość schronienia się pod opieką wybranego resortu.

Wydaje się, że ten argument przy wybranym z woli narodu w wyborach demokratycznych rządzie nie jest zasadny.

W latach 60-tych odpowiedzialnym za przygotowanie SK dla organów naczelnych był tylko resort Spraw Wewnętrznych, lecz z uwagi na rozgrywki personalne nastąpiło rozdzielenie tych zadań oraz przekazanie sił będących dotychczas w podporządkowaniu resortu Spraw Wewnętrznych do resortu Obrony Narodowej.

Proponowane rozwiązanie w tym zakresie jest więc zbliżone do istniejącego w latach 60-tych.

W przedmiocie zapewnienia warunków funkcjonowania organów na stanowiskach kierowania niezbędna jest zmiana zasad organizacji żywienia i pomocy medycznej oraz zaopatrywania w sprzęt i środki materiałowo-techniczne organów szczebla centralnego i wojewódzkiego na rozwiniętych stanowiskach kierowania. Dotychczasowe ustalenia normatywne nakazywały organom przewidzianym do funkcjonowania w czasie wojny na określonym stanowisku kierowania zawieranie w czasie pokoju porozumień z podmiotami gospodarczymi usytuowanymi w pobliżu tych stanowisk na zaopatrywanie w określone środki materiałowo-techniczne i świadczenie usług zapewniających funkcjonowanie

tych organów na SK, w tym m. innymi w zakresie: żywienia, pomocy medycznej, obsługi technicznej i remontów pojazdów mechanicznych i sprzętu będącego na wyposażeniu SK i innych.

Powyższe rozwiązanie powodowało roztajnienie systemu już w czasie pokoju, z uwagi na konieczność kontaktu osób z resortu, instytucji, organu terenowego itp. wychodzącego na SK z przyszłym realizatorem tych zadań.

Poza tym, niewiele organów posiada dziś aktualne porozumienia na wszystkie niezbędne usługi i rodzaje środków materiałowo-technicznych, gdyż albo wszystkie porozumienia nie zostały zawarte, bądź podmioty z którymi zostały zawarte zawiesiły swą działalność.

Największą wadą powyższego systemu jest pomijanie przy zawieraniu porozumień wojewódzkich organów administracji państwowej o właściwości szczególnej w podmiotowej sprawie, przez co określone świadczenia nie zostały ujęte w planie "Roku Obliczeniowego".

Spowoduje to przy przejściu na dyrektywny sposób zarządzania w czasie wojny brak pokrycia materiałowo-technicznego do zabezpieczenia organów na stanowiskach kierowania.

Proponuje się aby zaopatrywanie organów na stanowiskach kierowania w środki materiałowo-techniczne oraz świadczenie na ich korzyść określonych usług, planistycznie i realizacyjnie odbywało się w kanałach zaopatrzeniowych oraz usługowych województw na terenie których planuje się usytuowanie tych stanowisk, na zasadzie priorytetu.

Właściwi ministrowie opracowaliby w formie zarządzeń - stosownie do swoich zakresów działania - ogólne zasady planowania oraz szczegółowe zasady i tryb działania dotyczące zaopatrywania w środki materiałowo-techniczne /w tym pojazdy samochodowe/ oraz obsługi gospodarczo-bytowej i medycznej stanów osobowych na stanowiskach kierowania.

Wojewodowie natomiast zapewniliby /poprzez właściwe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej stopnia wojewódzkiego/ realizację przedsięwzięć wynikających z powyższych zarządzeń poprzez wydzielenie w czasie pokoju jednostek zaopatrzeniowych i usługowych do realizacji określonych zadań w systemie SK, postawienie tych zadań w decyzjach oraz ujęcie w planach "Roku Obliczeniowego" /lub innych jeśli zaistnieją

zmiany w tym zakresie/ pokrycia materiałowo-technicznego, natomiast w czasie wojny realizację przez wytypowane jednostki organizacyjne /podmioty gospodarcze/ zaplanowanych w czasie pokoju zadań.

Uruchomienie systemu zaopatrywania oraz świadczenia określonych usług na rzecz SK nastąpi w okresie podwyższania gotowości obronnej państwa.

x

x x

Sprawne funkcjonowanie systemu kierowania obroną państwa w czasie podwyższania gotowości obronnej i wojny, uzależnione jest od przygotowań zrealizowanych w czasie pokoju. Dotyczy to zwłaszcza sfery legislacyjnej, organizacyjno-planistycznej i szkoleniowej.

Wydaje się, że obecny system kierowania obroną państwa posiada niedoskonałości obniżające poziom przygotowań obronnych.

Należy do nich między innymi niespójność działań legislacyjnych na szczeblu Rada Ministrów-Komitet Obrony Kraju, Zachodzące zmiany w funkcjonowaniu administracji i gospodarki narodowej nie zawsze znajdują równoczesne odzwierciedlenie w unormowaniach prawnych. Dla przykładu: mimo zmiany zasad funkcjonowania gospodarki narodowej oraz wprowadzenia samodzielności i równości podmiotów gospodarczych brak jest do dziś określonych aktów normatywnych dotyczących funkcjonowania obronności w nowym układzie, oraz zasad finansowania przedsięwzięć obronnych, w tym utrzymania pracowników /komórek/ do spraw obronnych.

Przeniesienie większości zadań kierowania obronnością z resortów do województw wynikające z przeniesienia jednostek gospodarczych z podporządkowania resortowego na wojewódzkie, powoduje konieczność istnienia na szczeblu wojewódzkim prężnej komórki koordynującej i nadzorującej realizację zadań obronnych.

Tymczasem, spełniające tą rolę sekretariaty wojewódzkich komitetów obrony w 1988 r. zostały włączone w skład wojewódzkich inspektoratów obrony cywilnej jako ich komórki organizacyjne, O stanie liczbowym w zależności od województwa 1-5 pracowników cywilnych. Natomiast WIOC posiadają obsadę rzędu 25-35 osób w tym, 3-5 oficerów służby zawodowej.

Wydaje się koniecznym przywrócenie właściwych proporcji sprawom obronnym i obrony cywilnej i dostosowanie obsady osobowej komórek realizujących na szczeblu wojewódzkim powyższe zadania do potrzeb w tym zakresie, poprzez znaczne ograniczenie obsady osobowej WIOC-ów oraz zwiększenie obsady osobowej sekretariatów WKO, oraz przywrócenie temu sekretariatowi rangi wydziału urzędu wojewódzkiego.

Rozważyć także należałoby problem obsadzania stanowiska dyrektora sekretariatu przez oficera służby czynnej, z uwagi na zakres spraw obronnych realizowanych w województwie.

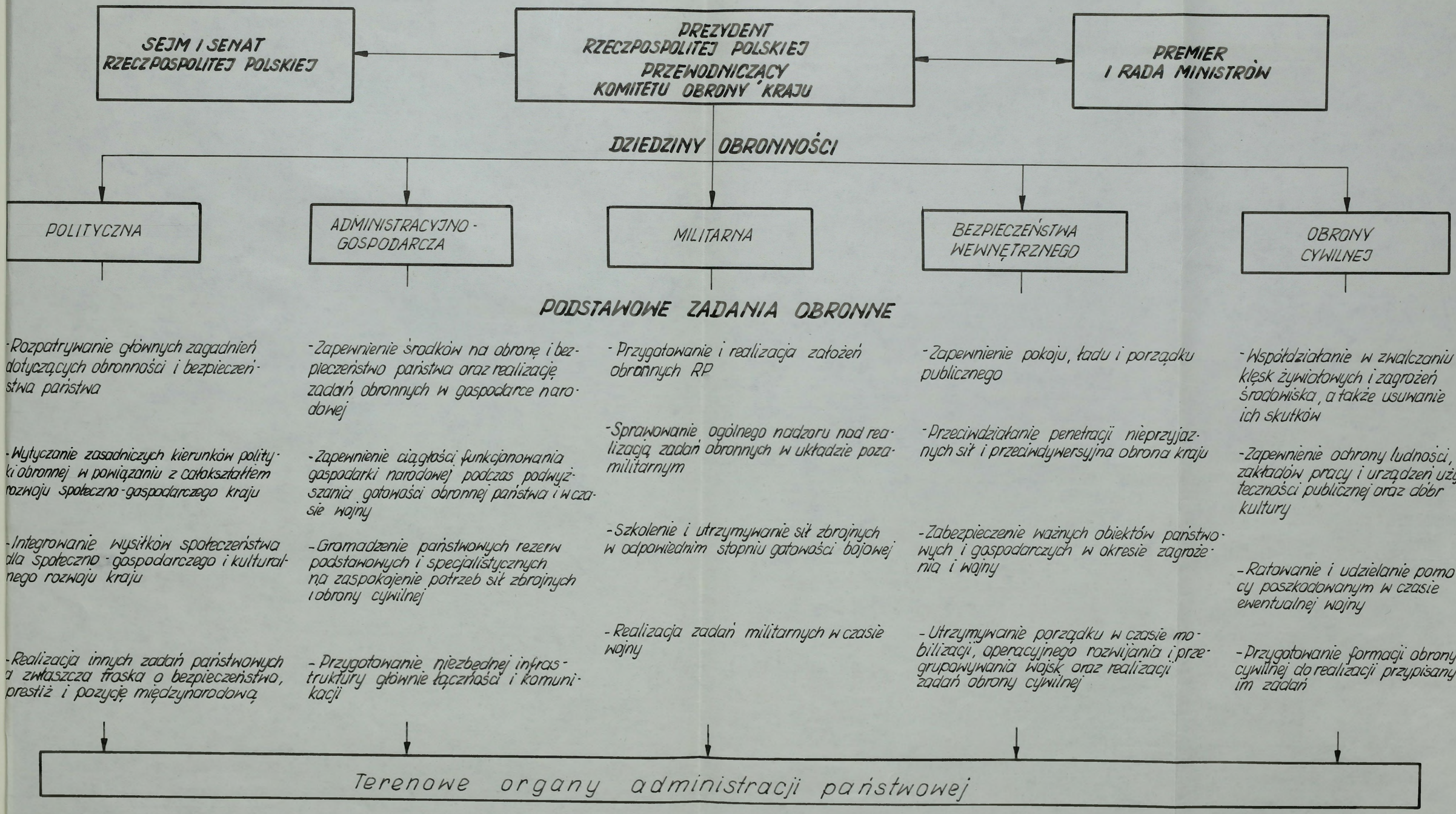
x

x x

Przedstawione opracowanie jest próbą syntetycznego ujęcia problemu kierowania obroną państwa. Zakres pracy oraz tempo zachodzących zmian w aparacie władzy i administracji państwowej oraz gospodarce narodowej, a także ograniczony czas na opracowanie powodują, że przedstawione zostały tylko wybrane problemy kierowania państwem, które wymagają szczegółowego rozważenia i dopracowania.

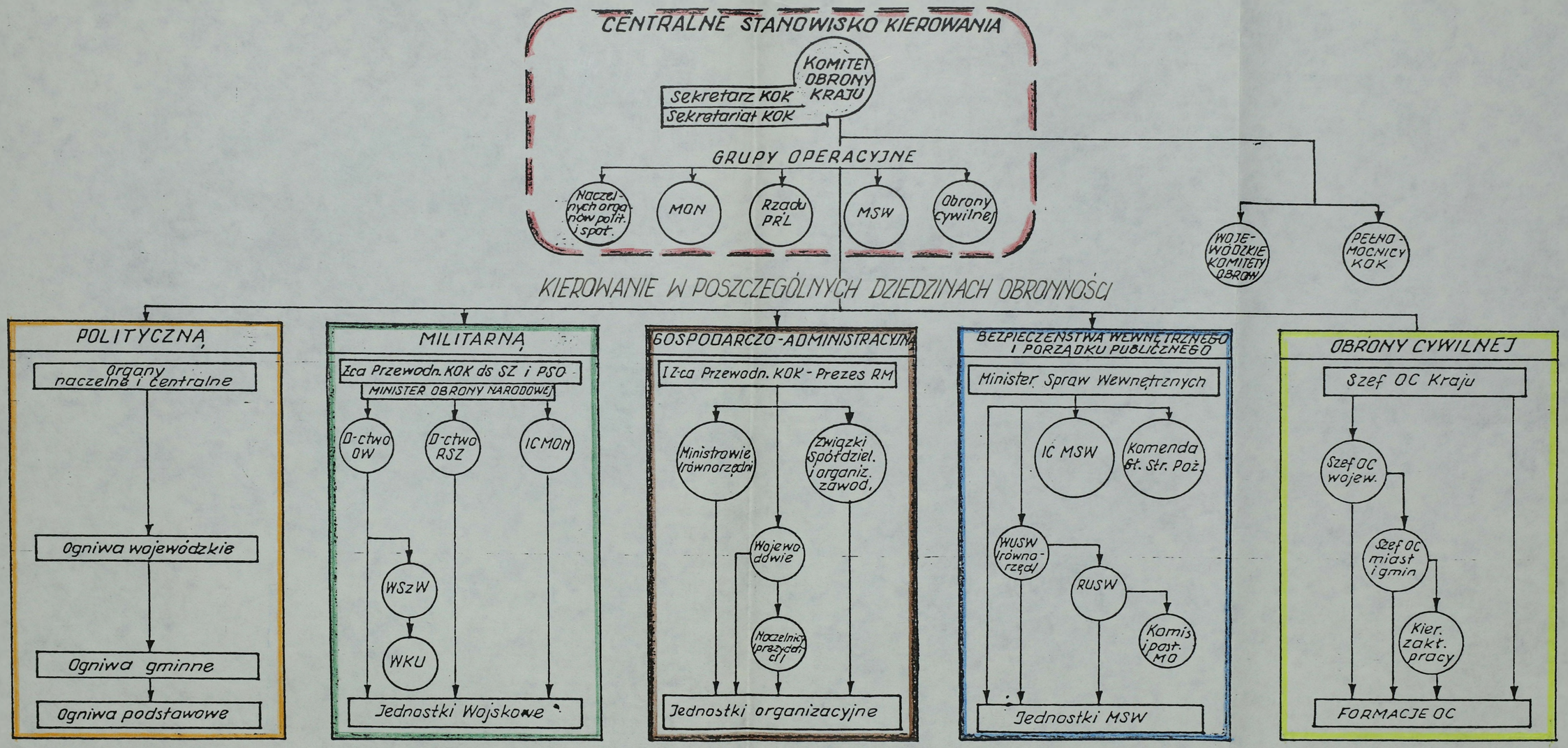
Załącznik Nr 1

SCHEMAT STRUKTURY SYSTEMU OBRONNEGO PAŃSTWA

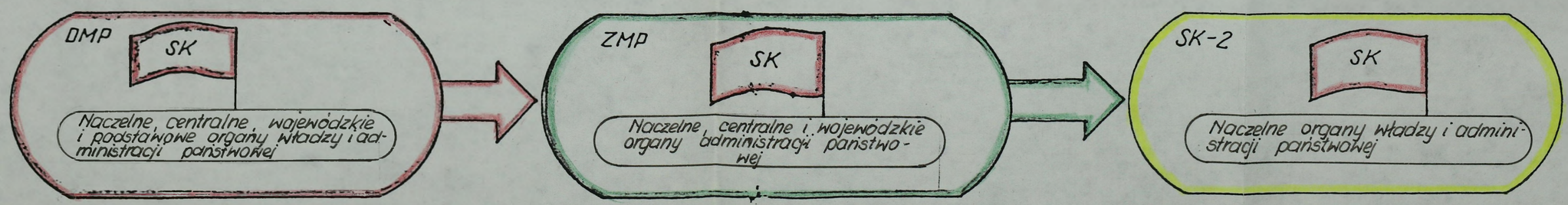

Załącznik Nr 2

IDEOWY SCHEMAT KIEROWANIA OBRONĄ PAŃSTWA

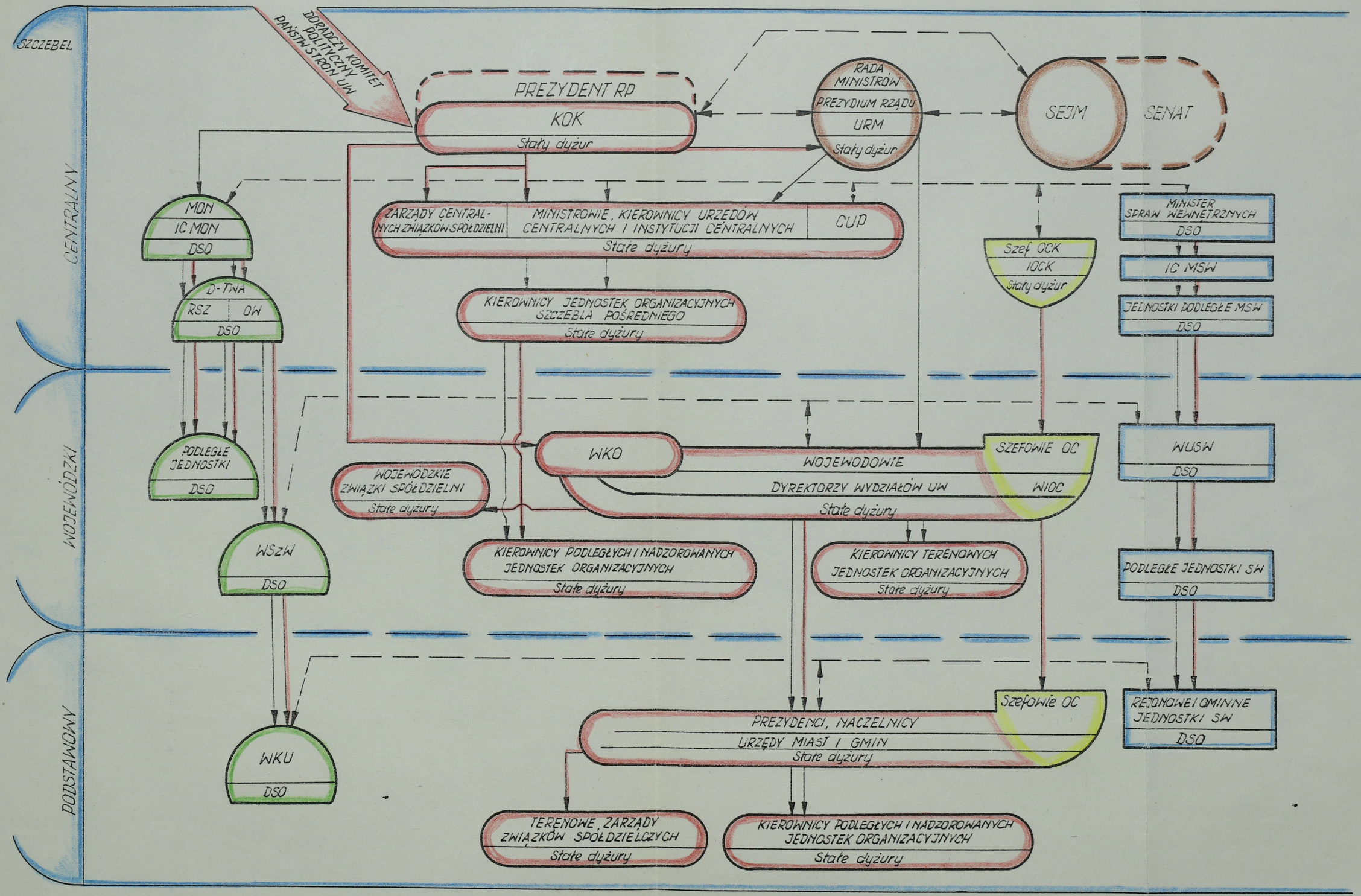

SYSTEM STANOWISK KIEROWANIA I ICH PRZEMIESZCZENIE

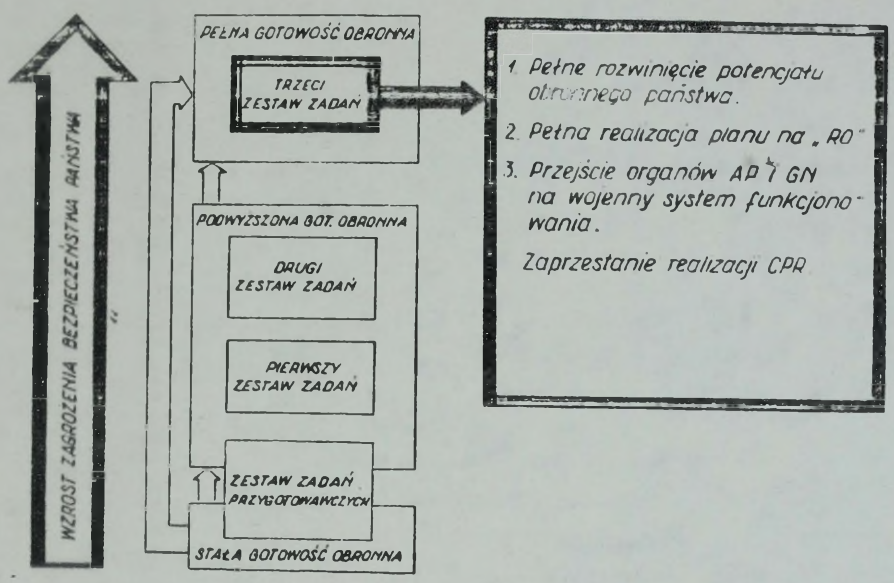
Załącznik Nr 3

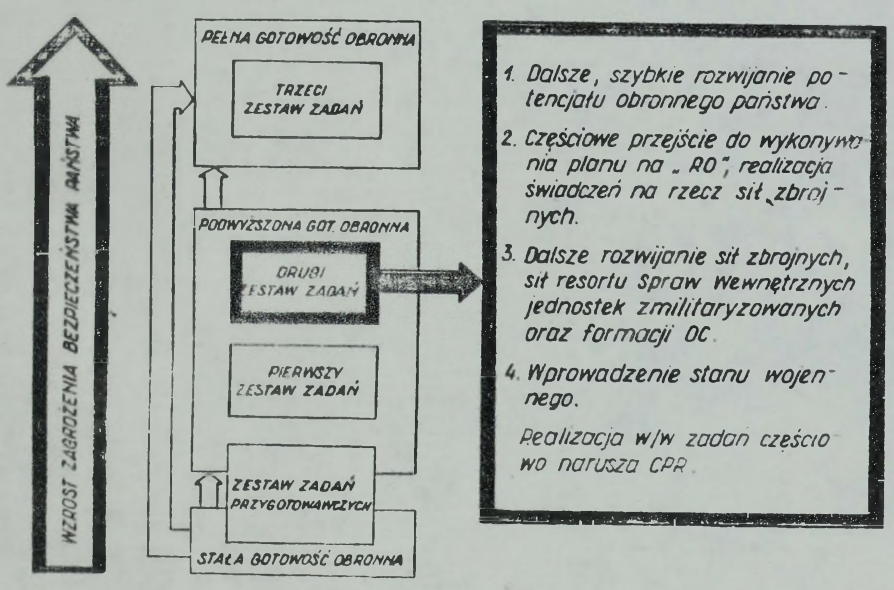
OBIEG INFORMACJI W SYSTEMIE KIEROWANIA PAŃSTWEM W CZASIE PODWYŻSZANIA GOTOWOŚCI OBRONNEJ I WOJNY

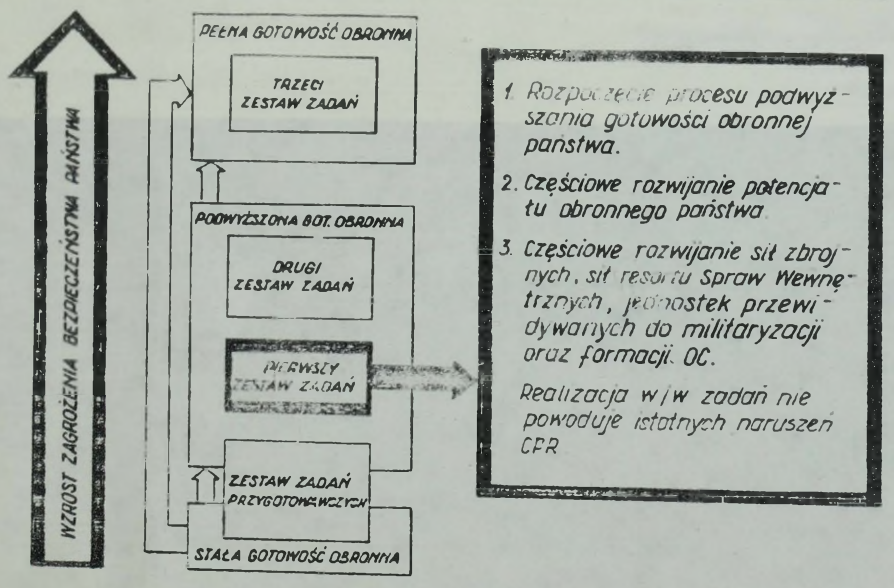

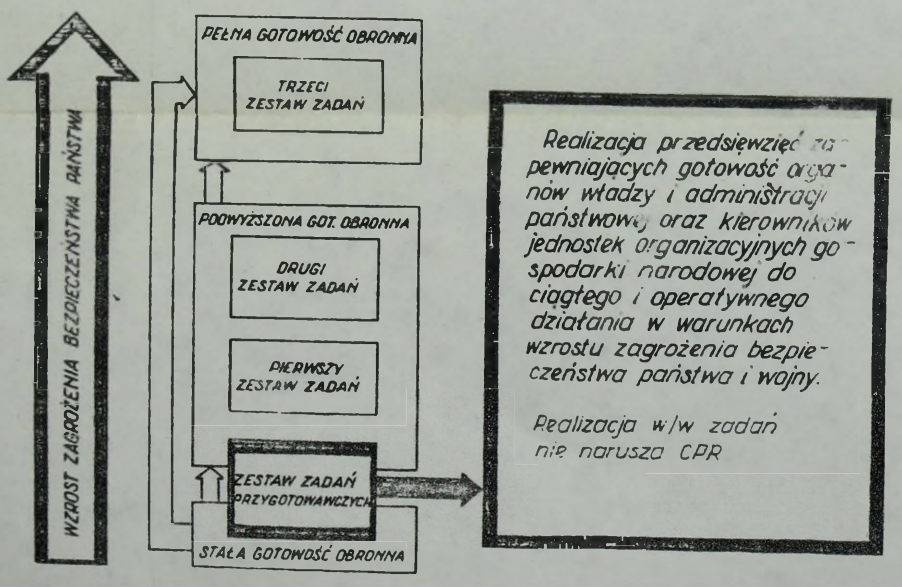
Załacznik Nr 4

PODWYŻSZANIE GOTOWOŚCI OBRONNEJ PAŃSTWA

Załacznik Nr 5

HARMONOGRAM
PODWYŻSZANIA GOTOWOŚCI OBRONNEJ PAŃSTWA

SYTUACJA POLITYCZNO-MILITARNA

POKÓJ	NARASTANIE ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA				WOJNA
	Powstanie napięcia w sytuacji międzynarodowej	Zaostrzenie napięcia i powstanie zagrożenia bezpieczeństwa państwa	Zagrożenie wojenne	Bezpośrednia groźba wybuchu konfliktu zbrojnego.	
60-90 dób	do 40 dób		8-10 dób	nie mniej jak 5 dób	0

REALIZACJA ZADAŃ W PROCESIE PODWYŻSZANIA GOTOWOŚCI OBRONNEJ PAŃSTWA

STAŁA GOTOWOŚĆ OBRONNA	PODWYŻSZONA GOTOWOŚĆ OBRONNA			PEŁNA GOTOWOŚĆ OBRONNA	
REALIZACJA POKOJOWYCH PLANÓW ROZWOJU OBRONNOŚCI	ZESTAW ZADAŃ PRZYGOTOWAWCZYCH	I ZESTAW ZADAŃ	II ZESTAW ZADAŃ	WPROWADZENIE I OBOWIĄZYWANIE STANU WOJENNEGO III ZESTAW ZADAŃ	REALIZACJA PLANÓW OPERATYWNYCH
REALIZACJA ZADAŃ W DZIEDZINACH OBRONNOŚCI - politycznej	Ocena i prognoza wewnętrznej i zewnętrznej sytuacji politycznej - kształtowanie zachowań społeczeństwa	Rozpoznanie i kształtowanie postaw, zachowań społecznych oraz oddziaływanie na przeciwnika	Działania przeciwdywersyjne, zabezpieczenie mobilizacji, wzmożona działalność propagandowa	Moralno-polityczne zabezpieczenie rozwinięcia potencjału obronnego oraz zwalczanie dywersji ideologiczno-politycznej	Polityczne zabezpieczenie działań wojennych
- militarnej	Ćwiczenia mobilizacyjne	PODWYŻSZONA GOTOWOŚĆ BOJOWA Realizacja przedsięwzięć przewidzianych do wykonania w podwyższonej gotowości bojowej	GOTOWOŚĆ BOJOWA ZAGROŻ. WOJENNEGO Realizacja przedsięwzięć przewidzianych do wykonania w got. boj. zagroż. wojennego. Rozwinięcie mobilizacyjne jednostek I i II zestawu	PEŁNA GOTOWOŚĆ BOJOWA Realizacja przedsięwzięć przewidzianych do wykonania w pełnej gotowości bojowej. Rozwinięcie mob. pozostałych jednostek III zestawu oraz IV zestawu	REALIZACJA PLANÓW OPERACYJNYCH
		I zestaw jednostek	II zestaw jednostek		
- administracyjno - gospodarczej	Wybrane zadania organizacyjne i rzeczowe na rzecz sił zbrojnych w ramach CPR oraz prace org. planistyczne dot. planu RO	Zabezpieczenie częściowego rozwinięcia mobilizacji - bez deformacji CPR i budżetu państwa	Częściowe uruchomienie planu RO i got. do pełnego uruchomienia tego planu	Przejście gospodarki narodowej i administracji państwowej na działalność woj. w tym przystąpienie do pełnej realizacji planu RO (przerwanie CPR)	Realizacja planu RO, przejście na planowanie operatywne
		Realizacja dostaw natychmiastowych i krótkoterminowych			
		Przygotowanie i realizacja wznowień i konwersji		Realizacja planu RO	
- bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku publicznego	Rozpoznanie zamiarów i nutralizacja przeciwnika	Skryta mobilizacja resortu spraw wewnętrznych (I rzutu) i przeciwdziałanie wywiadu i dywersji przeciwnika	Mobilizacja resortu spraw wewn. (II rzutu). Zabezpieczenie mobilizacji do Sił Zbrojnych, OC i jednostek zmilitaryzowanych. Działania operacyjne i prewenc. org. na SK	Zabezpieczenie przegrupowania wojsk i rozśrodkowania ludności. Wprowadzenie ograniczeń dotyczących stanu wojennego	Prowadzenie działań operacyjnych, porządkowych i osłonowych
- obrony cywilnej	Aktualizacja planów OC. Przystąpienie do przygotowania budowli ochronnych i systemów technicznych OC.	Przygotowanie zmian w inwest. Podjęcie przedsięwzięć w ochronie kompleksu żywnośc. oraz w zakresie odkaż. i dezaktyw. Przygotow. do działania formacji OC. Pełna gotowość systemu powiadamiania ostrzegania i alarmowania, systemu wykrywania skażeń oraz komend zgrupowania jednostek ratowniczych.	Ćwiczenie formacji OC i ludności. Zarządzenie got. do działania formacji OC o wyższym stopniu gotowości. Osiągnięcie got. istniejących budowli ochronnych, ujęć wody, ochrona dóbr kultury.	Zarządzenie gotowości pozostałych formacji OC. Powszechna przygotowanie budowli ochronnych, ochr. zakł pracy, dóbr kultury i przygotowania do rozśrodkowania i ewakuacji	Działania w systemie powiadamiania, ostrzegania i alarmowania oraz w systemie wykrywania skażeń. Prowadzenie akcji ratunkowych.

ROZWIJANIE SYSTEMU STANOWISK KIEROWANIA

Budowanie i utrzymywanie w gotowości eksploatacyjnej OU SK	Aktualizacja planów zabezpieczenia funkcjonowania organów na SK	Przemieszczenie wojsk (grup) zabezpieczenia SK i grup operacyjnych na ZMP	Przemieszczenie organów na ZMP oraz grup operacyjnych na SK-2
		Uruchomienie i funkcjonowanie dyżurnych służb operacyjnych	Przemieszczenie organów na SK-2

BIBLIOTEKA NARODOWA
Zakład Zbiorów Specjalnych
Nr inw.
41585/4